

Handläggare
Anne Menes
Telefon: 0850808098

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2025 med inriktning 2026 och 2027 för Kungsholmens stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Nämnden godkänner förvaltningens förslag till underlag för budget 2025 med inriktning för 2026 och 2027
2. Nämnden överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för fortsatt beredning

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Nämnden överlämnar underlag för budget år 2025 med inriktning för 2026 och 2027.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden ska lämna ett underlag till kommunstyrelsen inför den centrala budgetberedningen, underlag för budget 2025 med inriktning för 2026 och 2027. Underlaget utgår från stadens övergripande inriktningsmål och ska fånga strategiskt viktiga utvecklingsområden och utmaningar som rör kärnverksamheten. Fokus ska ligga på de frågor och faktorer som har störst påverkan på verksamhetens utveckling och ekonomi under perioden 2025-2027, utifrån befolkningsutveckling, förändringar i omvärlden och i den

egna verksamheten. I underlagen ska förvaltningen utgå från nuläge och utveckling de senaste åren och analysera de kommande årens utveckling samt konsekvenser. Större avvikelser eller förändringar jämfört med gällande plan för åren 2025 och 2026 ska analyseras.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsdelsdirektörens stabsenhet tillsammans med förvaltningsledningen och i samråd med chefer och nyckelpersoner inom respektive avdelning.

Innehållsförteckning

1 Utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar	5
2 Nämndens verksamhetsområde	8
2.1 Förskoleverksamhet.....	11
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid.....	12
2.3 Äldreomsorg	14
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	17
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	19
2.6 Stadsmiljöverksamhet.....	24
2.7 Ekonomiskt bistånd	27
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	29
2.9 Övrigt.....	30
3 Sammanfattande ekonomisk analys	35
3.1 Drift	36
3.2 Investeringar	38
3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)	39
4 Lokalförsörjningsplan.....	39
4.1 Sammanfattning.....	39
4.2 Planeringsförutsättningar.....	40
4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling.....	40
4.4 Samverkan	41
4.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet.....	41
4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering.....	41
4.5.2 Nuläge 31 januari 2024	41
4.5.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)	42
4.5.4 Planering för lokaler år 2033-2045 (andra planeringsperioden)	42
4.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet.....	42
4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering.....	42
4.6.2 Nuläge 31 januari 2024	43
4.6.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)	44
4.6.4 Planering av lokaler för år 2033-2045 (andra planeringsperioden)	45

Bilagor

Bilaga 1: bilaga-5-klimatinvesteringar-2025-2027_kungsholmen till ILS

Bilaga 2: bilaga-6-vatteninvesteringar-2025-2027_kungsholmen

Bilaga 3: NY Sdn 08

1 Utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar

I detta avsnitt beskrivs nämndens strategiska prioriteringar som bidrar till att uppnå stadens vision på sikt och kommunfullmäktiges inriktningsmål under den kommande treårsperioden. Nämnden ska redogöra för vilka strategiska satsningar som behöver prioriteras för att möta aktuella utmaningar och hur detta arbete planeras att genomföras. Satsningarna ska vara kopplade till den egna kärnverksamheten, kunna följas upp och utgå från direktiven i kommunfullmäktiges budget.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Prioriterade strategiska satsningar

- En utvecklingsplan för parklekarnas verksamhet och lokaler ska tas fram av förvaltningen under planperioden. Kompetensutveckling av personal inom parklekarna, som kommer att samordnas av kulturförvaltningen.
- Den åldersgrupp som fritidsverksamheten vänder sig till kommer att minska kommande år. Arbetet kommer att fortsätta med att erbjuda meningsfulla kultur- och fritidsaktiviteter för att nå nya målgrupper och bredda deltagandet. En del i detta arbete är att stödja föreningar på olika sätt för att genomföra aktiviteter, samt utveckla dialogen med civilsamhället kring det lokala kultur- och föreningslivets förutsättningar och behov.
- Inom förskolan fortsätta utvecklingsarbetet med barnens språkutveckling och höja pedagogernas kompetens inom området och öka förståelsen för social hållbarhet för att ge barnen framtidstro.
- Den nya socialtjänstlagen planeras träda i kraft under planperioden, 1 juli 2025. Omställningen kommer att pågå under flera år och innebär ett omfattande arbete med att ställa om till en kunskapsbaserad socialtjänst, där fokus kommer vara på tillgänglighet och tidiga insatser utan föregående behovsprövning. Förvaltningen följer och uppmärksammar hur lagändringarna fortskrider och fortsätter att delta i det stadsövergripande arbetet under ledning av socialnämnden och äldrenämnden för att ta fram en gemensam struktur för omställningen.
- Parallellt med arbetet med nya socialtjänstlagen pågår arbetet med omställning till en god och nära vård, som innebär ett förändrat förhållningssätt där en förflyttning i sättet att arbeta ska ske. Kärnan är ett personcentrerat arbetssätt som utgår från individens behov och förutsättningar. Det innebär att se, involvera och anpassa insatserna efter vad som är viktigt för just den personen. Den enskilde ska få en god, sömlös och personcentrerad vård och omsorg. Det ska ske på ett samordnat, jämlikt och kostnadseffektivt sätt.
- Fortsatt arbete med att identifiera barn och unga som har normbrytande beteende och är i riskzonen för att utveckla en kriminell livsstil.
- Arbeta för att barn och unga med problematisk skolfrånvaro ska återgå till skola. En fungerande samverkan mellan socialtjänst, skola, barn- och ungdomspsykiatri och habilitering bidrar till att tidigt uppmärksamma och motverka en negativ utveckling när det gäller psykisk ohälsa, kriminalitet och skolfrånvaro.

- Fortsatt satsning på förebyggande och hälsofrämjande åtgärder för att stärka äldres fysiska och psykiska hälsa. Baltzars träfflokal är en viktig tillgång för att erbjuda äldre en ökad livskvalitet. Antalet äldre på Kungsholmen ökar kraftigt framöver vilket kan innebära behov av ytterligare en träffpunkt för målgruppen.
- Fortsatt arbete för ökad delaktighet för nämndens olika målgrupper.
- Stärka samverkan med andra myndigheter och Region Stockholm för att tillhandahålla samordnade insatser för sårbara grupper och personer med komplex problematik, en grupp som bedöms öka under planperioden.

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Prioriterade strategiska satsningar

- Ökad samverkan med fastighetsägare där förvaltningens verksamheter hyr lokaler för att kunna genomföra åtgärder för energieffektiviseringar
- Involvera och samverka med de som bor och verkar på Kungsholmen (invånare, föreningar och näringsliv) för att gemensamt ta fram åtgärder för att minska utsläpp och förbättra hälsa och välbefinnande. Förvaltningen deltar i det stadsövergripande EU-projektet Scale Stockholm i detta arbete, i samverkan med fem andra stadsdelsförvaltningar och ett flertal fackförvaltningar.
- Dagvatten och skyfallshantering i parkerna är en fråga som ökar i betydelse, och kompetensen inom området behöver uppdateras i takt med att allt fler anläggningar tar i drift och utvärdering av resultat blir möjligt.
- Intensifierat arbete att öka förutsättningar för biologisk mångfald, delvis i dialog och samverkan med andra förvaltningar och nämnder.
- Fortsatt arbete med att öka medvetenheten om plast och engångsprodukter, och olika livsmedels påverkan på miljön för mera ansvarsfulla inköp.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Prioriterade strategiska satsningar

- Arbeta förebyggande och främjande med friskfaktorer, arbetsbelastning och rehabilitering för att sjukfrånvaron ska fortsätta att sjunka.
- Skapa en långsiktig strategi för en hållbar kompetensförsörjning. Kompetensförsörjningen till välfärden är en av de viktigaste frågorna för kommunerna. Under planperioden fortgår ett aktivt, övergripande och långsiktigt arbete med kompetensförsörjning för att utveckla, behålla, attrahera och rekrytera medarbetare och chefer. Stadens strategi för kompetensförsörjning utgår från att behålla och utveckla befintliga medarbetare, men även att vara en attraktiv arbetsgivare för att kunna rekrytera medarbetare med kompetens som är kritisk för verksamheterna.
- Fortsätta arbetet med fokus på trygga anställningar.
- Utveckla chefers förmåga att leda i förändring och med en tydlig chefsstruktur med ett rimligt antal medarbetare per chef.
- Tidigt identifiera barn och unga som har ett normbrytande beteende och är i riskzonen

för att utveckla en kriminell livsstil. Ett förebyggande arbete med att motverka gängkriminalitet och dödligt våld. Tryggheten ökar genom samverkan, förebyggande och sociala insatser och genom insatser i den offentliga miljön. Samverkan med polis, region, skola, föreningar är viktiga delar i detta arbete.

- Fortsatt arbete för att bygga systematiska arbetssätt inom samtliga verksamhetsområden för att motverka välfärdsbrott.
- Samverkan med polisen och information till äldre om hur de kan skydda sig mot bedrägerier. Andelen bedrägerier mot äldre fortsätter att öka och tillvägagångssätten blir alltmer utstuderade.
- Fortsätta arbetet med utveckling av risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) och tillhörande kontinuitetshantering för att utveckla förmågan att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter.
- Utveckla samverkan med arbetsplatser inom stadens regi för att effektivt kunna matcha arbetsplats med personer aktuella för OSA.
- Arbeta systematiskt med innovation och verksamhetsutveckling för att förbättra möjligheterna att möta målgruppernas behov och förväntningar, och för att förenkla och effektivisera arbetsprocesser för medarbetare.
- Fortsatt arbete för att stärka mänskliga rättigheter genom att vidareutveckla arbetet med delaktighet, jämlikhet, nationella minoriteter och barns rättigheter.

Lokala utvecklingsbehov för att främja hållbarhet och motverka stadens socioekonomiska segregation

Parkerna på Kungsholmen är välbesökta och nyttjas av såväl kungsholmsbor i alla åldrar som av besökare från andra delar av staden och från andra delar av landet. Parkerna är viktiga för ett öppet, inkluderande och jämlikt Stockholm. Många förskolor och skolor använder också parkerna för sin utomhusverksamhet, såsom utomhusidrott. Fler parkbesökare och efterfrågan på fler funktioner ställer höga krav på skötsel och förnyelse av parkerna så att de blir långsiktigt hållbara samtidigt som deras karaktärer samt natur- och kulturvärden värnas. Nuvarande fördelningssystem för drift och investering ger dock inte det nödvändiga tillskott av medel som behövs för att kunna sköta nya parkmiljöer och reinvestera i de befintliga.

Samverkan med andra myndigheter och Region Stockholm behöver öka för att tillhandahålla samordnade insatser som skapar förutsättningar för ett självständigt liv för sårbara grupper och personer med komplex problematik. Regionen har nyligen beslutat att stänga Prima Maria beroendekut på Södermalm och från 1 januari 2025 ska Beroendecentrum Stockholm överta hela ansvaret för akut- och slutenvård för beroende. Detta innebär att all slutenvård ska ske på Beroendekuten på Sankt Görans sjukhus, där en del av denna form av verksamhet redan bedrivs. Antalet personer i behov av akut- och slutenvård som kommer att vistas i området kommer med anledning av regionens beslut att markant öka. Förvaltningen vill lyfta att beslutet i förlängningen kan påverka tryggheten och brottsligheten i området. I direkt närhet finns förskolor, skolor och idrottsplatser där barn och unga vistas, samt befintliga bostäder och bostäder som planeras att byggas. Området upplevs redan idag som otryggt och många verksamheter finns koncentrerade i området, exempelvis psykiatriska akutmottagningen och

sprutbytet. Förvaltningen har inte varit delaktig i eller informerad om regionens beslut, och kommer följa utvecklingen av den utökade verksamheten samt lyfta frågan och vilka riskbedömningar som har gjorts av bland annat polis, i samverkansforum med Region Stockholm för att upprätthålla trygghet i området.

Digitalisering kan bidra till att göra tjänster och service mer tillgänglig för många grupper men skapa utmaningar för andra, såsom för personer i hemlöshet, äldre personer och personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen fortsätter arbetet med digitalisering parallellt med andra förenklade och innovativa arbetsätt.

En meningsfull fritid är en viktig skyddsfaktor för barn och ungdomar för att motverka utanförskap och förebygga kriminalitet. Kungsholmens lokala fritids-, kultur- och föreningsliv ska fortsätta att stärkas, i dialog med verksamheterna och civilsamhället, för att nå nya målgrupper i syfte att öka social inkludering, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer hos barn och unga. Arbetet med kulturfrågor och föreningar fortgår för att ytterligare stötta och stärka föreningslivet samt underlätta närvaron av kultur i stadsdelsnämndområdet.

Förvaltningen kommer att fortsätta arbetet med att erbjuda feriearbete till ungdomar från andra delar av Stockholms stad.

Arbete för att brott mot särskilt utsatta och sårbara brottsoffer ska minska genom informationsspridning och genom samverkan med polis.

2 Nämndens verksamhetsområde

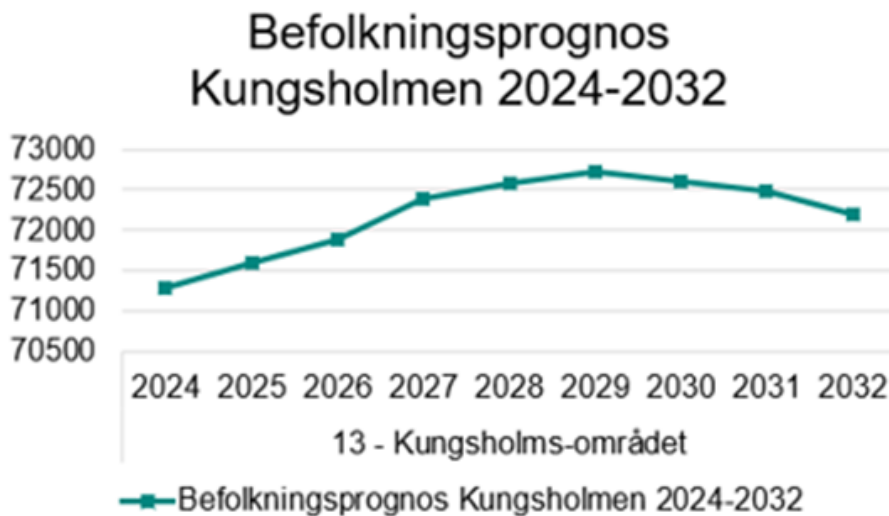
Stadsdelsnämnden ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, kultur och fritid för barn och unga, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, ekonomiskt bistånd samt arbetsmarknadsåtgärder. Stadsdelsnämnden ansvarar också för lokalt demokratiarbete och konsumentvägledning, kultur- och föreningsbidrag, miljö- och klimatarbete, parkverksamhet och stadsmiljö, lokalt trygghetsarbete, krisberedskap och näringslivsarbete. Flera verksamheter bedrivs i samverkan med andra stadsdelsnämnder, exempelvis Norra Innerstaden.

Demografi

Kungsholmens stadsdelsnämndområde består av stadsdelarna Kungsholmen, Östra S:t Görän, Stadshagen, Kristineberg, Fredhäll, Marieberg, Lilla Essingen och Stora Essingen.

Befolkningstätheten är hög, men områdets befolkning växer inte i samma takt som i andra delar av Stockholm. I stadsdelen bor drygt 71 300 personer och ungefär lika många arbetar i området. Swecos befolkningsprognos visar att antalet kungsholmsbor ökar svagt till 72 719 personer år 2029 för att därefter minska till 72 194 invånare 2032.

(källa: Sweco)

Befolkningsprognosen bygger på befolkningsstatistik från Statistiska Centralbyrån och på antaganden om framtida barnafödande, flyttningar och dödsfall. Därtill tillkommer osäkerhetsfaktorer på grund av lågkonjunktur, ökade boendekostnader och andra omvärldsfaktorer såsom en ökning i arbetslöshet och det pågående kriget i Ukraina. Sammantaget leder detta till en viss prognososäkerhet, bland annat risken att flera av de planerade byggprojekten inte färdigställs till den tidpunkt som prognosen bygger på.

Den långsiktiga befolkningsprognosen visar att antalet invånare på Kungsholmen beräknas att minska till 67 276 personer år 2045. Det sker till stor del genom utflyttning av unga familjer som söker sig till större bostäder och unga vuxna som flyttar hemifrån. Den inflyttning som förväntas består till stor del av ensamstående. Över tid ger detta en minskande och åldrande befolkning på Kungsholmen och innebär att stadsdelsnämnden står inför en demografisk utmaning där andelen personer över 65 år förväntas öka markant samtidigt som andelen personer i yrkesför ålder kommer att minska. Ökningen sker framförallt i åldersgruppen 90 år och äldre. Det är något fler kvinnor än män som bor i stadsdelsnämndområdet, detta gäller alla redovisade år. Den prognostiserade minskningen av invånare innebär att stadsdelsnämndområdet år 2045 kommer vara det tredje minsta befolkningsmässigt i Stockholms stad.

Fördelning åldersgrupper år 2025-2027 med långsiktig prognos 2029-2045

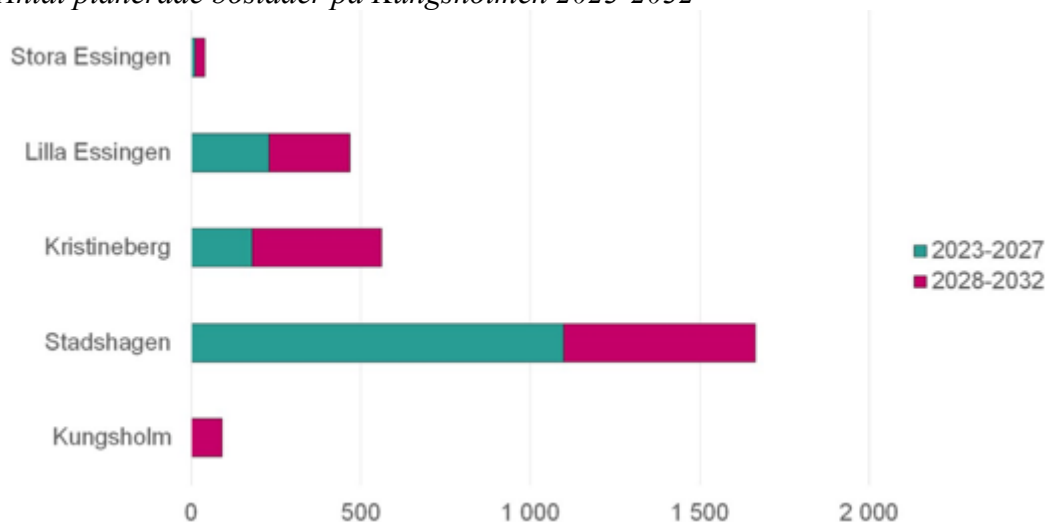
Ålder	2025	2026	2027	2029	2032	2045
0	931	958	977	989	938	726
1-5	3055	3096	3111	3231	3238	2428
6-15	4965	4879	4858	4734	4549	4089
16-19	2076	2146	2194	2155	2120	1869
20-24	3232	3254	3275	3312	3272	2798
25-64	44052	44008	44119	43780	42714	38205
65-79	9528	9607	9688	10055	10561	11092
80-89	3153	3339	3522	3795	3971	4674
90 +	602	619	648	704	831	1395
Totalt	71594	71879	72392	72719	72194	67276
Män	34906	35080	35368	35588	35370	33030
Kvinnor	36688	36799	37024	37131	36824	34246

(källa: ODS/Sweco)

Bostadsbyggande

Kungsholmen är ett tätt stadsdelsområde med relativt blandad bebyggelse av både hyresrätter, bostadsrätter, äldre- och gruppboende, villor och radhus. Byggandet av nya bostäder kommer de närmsta åren att främst koncentreras till de nordvästliga delarna av Kungsholmen, Stadshagen och Kristineberg samt på Lilla Essingen. Fram till år 2032 planeras ca 2800 nya bostäder att byggas, varav 1700 i Stadshagen. Flest nya bostäder byggs fram till år 2029 för att därefter avta något jämfört med åren innan. Prognosen är att boendetätheten (antalet personer per bostad) minskar över tid. Det innebär att det beräknas bli något färre personer per bostad, vilket förklaras av en åldrande befolkning. Inflyttningen till Kungsholmen förväntas bestå av ensamstående och unga par utan barn och utflyttningen består av familjer med barn. För äldre personer är prognosen att in- och utflyttningen är liten.

Antal planerade bostäder på Kungsholmen 2023-2032

(källa: företagsservice.stockholm, Sweco)

2.1 Förskoleverksamhet

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Enligt den senaste befolkningsprognos beräknas antalet 1-5-åringar på Kungsholmen vara relativt konstant under planperioden. Förvaltningen bedömer därför att behovet av personal och lokaler vare sig ökar eller minskar i någon större utsträckning under denna period.

Inga omfattande förändringar i skollagen eller i förskolans läroplan har aviserats och som kommer att beröra förskoleverksamheten. Däremot har den tidigare planerade digitaliseringsstrategin som Skolverket fått i uppdrag att ta fram för förskola och skola, pausats utifrån en pågående diskussion om hur digitala verktyg ska användas i förskolan och skolan.

Staden centralt har upphandlat ett närvarosystem som planeras att tas i bruk under 2024. Systemet är anpassat för förskolan och med ny funktionalitet som exempelvis möjlighet att lägga in personalens scheman samt planera bemanningen utifrån barnantalet på ett bättre sätt.

Implementeringen av en ny lärplattform i förskolan förväntas påbörja hösten 2024 och tas i bruk under 2025. I lärplattformen ska barnens lärande och utveckling dokumenteras, både för pedagogernas kvalitetsarbete och för att kommunicera med vårdnadshavarna.

De kommunala förskolorna på Kungsholmen har en god kvalitet vilket bekräftas i förskoleundersökningen, medarbetarenkäten och andra uppföljningar. Undervisningen leds av förskollärare i alla barngrupper. De skillnader som finns i kvaliteten mellan förskolorna har minskat de senaste åren. Förvaltningen kommer fortsätta att prioritera uppföljningen och extra satsningar på förskolor med lägre resultat.

Förskolorna på Kungsholmen har sedan flera år ett gemensamt fördjupningsarbete om leken i utbildningen. Det har fått positiva effekter och ökat måluppfyllelsen eftersom barnen fått mer intressanta lekmiljöer som utvecklat deras språk, fantasi och andra förmågor. Fördjupningsarbetet kommer att fortsätta under planperioden för att det ska nå ut till alla barn och alla förskolor.

Förskolorna på Kungsholmen kommer under planperioden fortsätta att utveckla arbetet och förståelsen för vad social hållbarhet och resiliens kan vara. Syftet är att barnen ska ges möjlighet att förundras av naturen, utveckla resiliens och en framtidstro.

Arbetet med att utveckla det språkutvecklande arbetssättet kommer att vara ett fortsatt fokusområde under planperioden. Alla pedagoger får möjlighet att delta i utbildningar om språk och flerspråkighet.

Sedan juli 2023 samordnas stadsövergripande förskolefrågor av förskoleförvaltningen som förskolenämnden ansvarar för. Förvaltningen ser ett behov av att förskoleförvaltningen tillsammans med stadsdelsförvaltningarna utvecklar en samsyn och dialog kring de gemensamma strategiska frågor som rör stadens förskoleverksamheter. Förvaltningen ser även ett behov av att förskoleförvaltningen regelbundet samlar stadens rektorer och skolchefer för dialog, erfarenhetsbyte och omvärldsbevakning.

Förskolorna kommer att fortsätta sitt samarbete med socialtjänsten för att ge barn trygga uppväxtvillkor och med skolorna för att skapa en bra övergång mellan förskola och skola.

Interna frågor

Förvaltningen strävar efter att minska barngruppernas storlek och öka personaltätheten. Utmaningen är att Kungsholmen är ett område med lägre resurstilldelning av det socioekonomiska tilläggsbeloppet och höga lokalhyror, vilket påverkar barngruppernas storlek och antal barn per pedagog. För att öka grundbemanningen och öka kontinuiteten kommer förskolorna att fortsätta utveckla sina bemanningsteam med fasta vikarier under planperioden.

Förskolan har en relativt hög sjukfrånvaro och rektorerna och förvaltningen prioriterar arbetet med sjukfrånvaron och följer de olika stegen i stadens rehabiliteringsprocess. Med utgångspunkt från handlingsplanen för barnskötares och förskollärares arbetssituation, fortgår arbetet för att ge medarbetarna bra förutsättningar under planperioden.

För att utveckla ledarskapet ytterligare utifrån stadens chefsprofil ser förvaltningen att det behövs både generella ledningsutvecklingsinsatser under planperioden men också mer riktade formativa insatser.

Med stöd från Omställningsfonden kommer kompetensutveckling inom det specialpedagogiska området att erbjudas för all personal.

Gemensamma riktlinjer för måltiderna och en gemensam meny har tagits fram för att öka likvärdigheten för måltiderna inom förskolorna, skapa en högre kvalitet och minska miljöpåverkan. Utvecklingsarbetet kommer att fortsätta under planperioden med fokus på måltidspedagogik och hur kockar, barn och pedagoger kan samarbeta kring detta.

Ekonomiska förutsättningar

- Höga lokalkostnader i innerstadsområdet samt lägre resurstilldelning av det socioekonomiska tilläggsbeloppet i resursfördelningssystemet.

Prioriteringar 2025-2027

För att nå upp till KF:s mål och mål 4 i Agenda 2030: god utbildning för alla kommer förvaltningen prioritera följande insatser:

- Utveckla arbetet med barnens språkutveckling och höja pedagogernas kompetens inom området
- Utveckla arbetet och förståelsen för social hållbarhet för att ge barnen framtidstro
- Utveckla dokumentationen av barns lärande
- Utveckla samarbetet mellan kockar, barn och pedagoger för att skapa en högre och mer likvärdig kvalitet i måltiderna

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Fritidsverksamheten på Kungsholmen är en liten verksamhet med en begränsad budget. Till grund för utvecklingen av förvaltningens fritidsverksamheter ligger *Stockholms stads strategi*

för stadens fritids- och ungdomsgårdar. Enligt strategin ska verksamheterna utvecklas och planeras för att kunna nå fler besökare, nya målgrupper, minska ojämlikhet, öka jämställdhet och stärka skyddsfaktorer. Målgrupper som är underrepresenterade och utsatta behöver prioriteras, såsom barn och unga med funktionsnedsättning och personer som identifierar sig inom HBTQ+. Fritidsverksamheterna ska också uppmuntra till mer fysisk rörelse för att motverka hälsoproblem på grund av stillasittande. Den begränsade budgeten ger stora utmaningar med att nå upp till målen i fritidsstrategin. Förvaltningen håller därför på att göra en översyn av fritidsverksamheten för att framöver kunna planera och utveckla verksamheterna på bästa sätt. Det är även en utmaning att få besökare till verksamheterna. En stor majoritet av de som besöker förvaltningens fritidsgård Kuggen går på Rålabshovsskolan då Kuggen är belägen på skolan. Det betyder att många av barnen som besöker Kuggen inte bor på Kungsholmen utan i andra delar av staden. Åldersgruppen barn och unga som fritidsverksamheterna är till för kommer att minska på Kungsholmen under kommande år. Det kommer bli viktigt att tillsammans med barn och unga på Kungsholmen planera verksamheterna för att kunna erbjuda meningsfulla aktiviteter.

En fortsatt utmaning är att både öka antalet besökare till fritidsgårdarna och få en jämnare könsfördelning eftersom en majoritet av besökarna är pojkar.

I enlighet med stadens *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning* ska ha möjlighet att delta i kultur- idrotts- och fritidsaktiviteter på lika villkor. Nämndens råd för funktionshinderfrågor lyfter behovet av en verksamhet som riktar sig till personer med funktionsnedsättning över 25 år som bor i eget boende och som inte har en LSS-insats. Idag finns öppen träffverksamhet för personer med psykisk ohälsa samt fritidsverksamhet för unga med funktionsnedsättning. Det saknas dock ett uppdrag om riktade aktiviteter/riktad verksamhet för den målgrupp som rådet uppmärksammat. Vidare arbete med att undersöka efterfrågan skulle med fördel kunna mötas i samverkan mellan flera stadsdelsnämnder.

Parklekar och öppen förskola

De av kommunfullmäktige beslutade riktlinjerna för parklekarnas verksamhet kommer att påverka utvecklingen och inriktningen av parklekarnas verksamhet de kommande åren. De stadsövergripande riktlinjerna ger förutsättningar att skapa en större likvärdighet och högre kvalitet i stadens parklekar.

Under planperioden ska förvaltningen även ta fram en utvecklingsplan för parklekarnas verksamhet och lokaler. Kulturförvaltningen kommer att samordna satsningar på kompetensutveckling av personal inom parklekarna utifrån de nya riktlinjerna.

Kungsholmens parklekar har fått medel från Omställningsfonden för att göra en egen satsning på kompetensutveckling för personalen. Parklekarna kommer att utveckla arbetet med lek, rörelse och barn och ungdomars delaktighet under planperioden.

Kronobergsparkens parkleksbyggnad brann ner sommaren 2023 och en tillfällig paviljong kommer att sättas upp under 2024. Under planperioden kommer förvaltningen och fastighetskontoret ta fram ett förslag till ny permanent byggnad för Kronobergs parklek. Den tillfälliga paviljongen och den permanenta parkleksbyggnaden kommer innebära en avsevärd

ökad hyreskostnad för verksamheten.

Under planperioden ska förskoleförvaltningen ta fram en stadsövergripande strategi för de öppna förskolorna, som kan komma att få påverkan på verksamheten. Förvaltningen kommer att medverka i arbetet med att ta fram strategin.

Förutsättningar för civilsamhället

På Kungsholmen deltar en hög andel barn och unga i föreningsorganiserad idrott, både flickor och pojkar. Däremot är det en mindre andel som deltar i kulturaktiviteter på fritiden. Kulturförvaltningens *Lokalbehovsanalys för det fria kulturlivet i staden* som genomfördes under 2023, pekade på att Kungsholmen idag inte har en samlingslokal eller ett kulturhus, trots ett aktivt föreningsliv. I samverkan med Kungsholmens föreningsråd och kulturförvaltningen fortsätter arbetet för att förbättra tillgången till träffpunkter och lokaler för kulturprogram. Nämndens verksamheter erbjuder kulturaktiviteter i olika former och genom bidragsgivning, stöd och rådgivning främjas det lokala kultur- och föreningslivet. Inom förvaltningen har en medarbetare ansvar för kulturfrågor och är kontaktperson gentemot det fria kulturlivet, föreningar på Kungsholmen, kulturförvaltningen och andra aktörer inom staden. Förvaltningen fortsätter bredda informationsspridningen om föreningsstöd för att öka möjligheten för invånare i olika organiserade former att påverka och engagera sig ideellt i exempelvis idrott, socialt eller kulturellt arbete. Förvaltningens lämpliga lokaler hyrs ut till föreningslivet när så är möjligt och löpande prövas vilka befintliga lokaler som lämpar sig för uthyrning.

Ekonomiska förutsättningar:

- Fritidsverksamheten på Kungsholmen är en liten verksamhet med en begränsad budget, vilket ger stora utmaningar med att nå upp till målen i fritidsstrategin.
- Den nya tillfälliga paviljongen i Kronobergs parklek och den permanenta parkleksbyggnaden kommer innebära en avsevärd ökad hyreskostnad
- Kulturförvaltningens *Lokalbehovsanalys för det fria kulturlivet i staden* genomfördes under 2023. Förvaltningen är positiv till utredningen och att staden centralt utifrån analysen verkar för att tillgången till lokaler för kultur- och föreningsliv blir jämnare fördelat över staden, inklusive Kungsholmen.

Prioriteringar 2025-2027:

För att nå upp till KF:s mål och mål 3 god hälsa och välbefinnande, mål 5 jämställdhet, mål 10 om minskad ojämlikhet och mål 11 hållbara städer och samhällen i Agenda 2030 kommer förvaltningen prioritera följande insatser:

- Utveckla fritidsgårdarnas arbete för jämlika och jämställda uppväxtvillkor genom att erbjuda attraktiva och meningsfulla aktiviteter.
- Undersöka efterfrågan på insatser för en meningsfull fritid som riktar sig till personer med funktionsnedsättning över 25 år som bor i eget boende och som inte har en LSS-insats.
- Genomföra kompetensutvecklingsinsatser för personal i parklekar.
- Samarbeta med föreningsrådet och kulturförvaltningen för att ge föreningsliv och kulturutövare bättre tillgång till lokaler.

2.3 Äldreomsorg

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Efterfrågan av äldreboendeplatser samt hemtjänst har ökat sedan covid 19-pandemin upphörde och förväntas fortsätta öka framöver. Den målgrupp som är i behov av mest äldreomsorg är personer 85 år och äldre. I jämförelse med antalet personer 85 år och äldre år 2023, visar befolkningsprognosen för Kungsholmen att målgruppen ökar med åtta procent år 2025, 21 procent år 2027 och 69 procent år 2032. Detta innebär att äldreomsorgen kommer att bli mer kostnadsdrivande framöver samt kräva en utökning av verksamheterna. För att klara detta behöver det genomföras åtgärder inom ett flertal områden. Kungsholmens hemtjänst behöver på sikt anskaffa ytterligare en lokal/större lokal när antalet omsorgstagare och medarbetare ökar. Därutöver behöver staden gemensamt intensifiera arbetet med att skapa fler boendeformer samt boendeplatser för äldre, då andelen äldre ökar inom hela staden. För att skapa robusthet är det väsentligt att de nya boendena som byggs är klimatanpassade för att klara eventuella värmeböljor och skyfall. Staden behöver också strategiskt planera för vilka boenden som ska ha reservkraft och tillagningskök. Många av stadens befintliga boenden är i behov av omfattande reovering vilket behöver tas i beaktande då det kan minska platstillgången temporärt, samt öka hyreskostnaderna efter upprustningen.

Att skapa boendeformer med olika inriktningar är viktigt för att säkerställa äldres valfrihet samt tillgodose olika behov då äldre alltmer blir en heterogen målgrupp. Sårbara grupper ökar, såsom äldre med missbruk, psykisk ohälsa och hemlösa. Förvaltningen arbetar med att anpassa organisationen för att omhänderta dessa ärenden, som ofta är komplexa och tidskrävande. Inriktningar som särskilt efterfrågas är boendeplatser för äldre personer med psykisk ohälsa och missbruk. Det finns även ett antal personer som idag har gruppboende enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) som har omfattande omsorgsbehov och börjar bli äldre. Staden behöver se över hur deras behov lämpligen ska tillgodoses.

Trenden är att äldre blir mer multisjuka i och med stigande ålder och behovet av mer avancerade hälso- och sjukvårdsinsatser ökar. För att hantera detta planeras upprättandet av ”Metodrum” på Kungsholmen som ska vara ett forum där personalen kan kompetensutvecklas och träna på sina kliniska färdigheter.

För att säkra vårdövergångarna från sjukhus behöver samverkan med Region Stockholm öka. En samverkansöverenskommelse ska tas fram där bland annat ansvarsfördelningen ska förtydligas för ökad patientsäkerhet. Insatsen Tryggt mottagande, som bistår den äldre i det egna hemmet vid utskrivning från sjukhus och korttidsboende, ökar tryggheten och samordnar kontakter för den enskilde samtidigt som det minskar nyttjandet av korttidsplatser.

Förvaltningen bedömer att förebyggande insatser blir allt viktigare, både för enskildas livskvalitet och självständighet och för att skjuta fram behovet av äldreomsorg. Förvaltningen erbjuder stöd till anhöriga för att underlätta deras vardag vilket bidrar till målet om jämställdhet i Agenda 2030. Enligt rapport från Jämställdhetsmyndigheten (2023:17) utför kvinnor mer obetalt omsorgsarbete än män när omsorgsbehovet hos äldre ökar.

Bostadsanpassningar är en betydelsefull åtgärd för att främja självständigheten då det

möjliggör kvarboende. Förvaltningen fortsätter att satsa på förebyggande och hälsofrämjande åtgärder och arbetar med en mängd olika metoder för att stärka äldres fysiska och psykiska hälsa. Till exempel har den förebyggande verksamheten utökats med en hälsopedagog, en äldrevägledare samt utökning av tjänstgöringsgraden för den digitala fixaren. Baltzars träfflokal är en viktig tillgång för att erbjuda äldre en ökad livskvalitet och ytterligare en träffpunkt kan behövas då antalet äldre ökar inom stadsdelen.

God nutrition har stor påverkan på hälsan och förvaltningen har dietister för att säkerställa att de äldre erbjuds en näringsriktig kost. Dietisterna utbildar även medarbetarna samt äldre inom ämnet. Arbetet bidrar till målet Ingen hunger i Agenda 2030.

År 2025 planeras en reviderad version av socialtjänstlagen att träda i kraft. För äldreomsorgens del innebär detta ökade fokus på förebyggande insatser, evidensbaserat arbetssätt, möjlighet att erhålla insatser utan föregående behovsprövning samt förenklad behovsprövning. Tidigare fanns planer på att en äldreomsorgslag skulle införas 1 januari 2024 men det lagförslaget antogs ej.

Den ökade digitaliseringen i samhället medför att allt färre butiker tar emot kontanter. Förvaltningen efterfrågar en lösning för hur verksamheterna ska kunna hjälpa omsorgstagare att göra inköp som dessutom innebär en säker hantering av deras privata medel.

Äldreomsorgen behöver dra fördel av de möjligheter digitalisering och välfärdsteknik kan ge och effektivisering och nytänkande i verksamheterna uppmuntras. Välfärdsteknik och digitalisering är ett brett område där delar av satsningarna behöver handla om individuellt utprovade lösningar samt hjälp att hantera tekniken, för att öka den sociala delaktigheten och den äldres självständighet. Andra satsningar innefattar lösningar som stöttar verksamheter, chefer och medarbetare för att skapa en förbättrad arbetsmiljö och attraktiv arbetsplats. Inom staden pågår en pilot där man testar ett nytt WiFi-nät hos två av nämndens verksamheter. Tanken framåt är att det ska användas på stadens korttidsboenden, gemensamhetsutrymmen i särskilt boende samt på daglig verksamhet och planeras införas i verksamheterna under 2025.

Inom staden pågår projekt gällande upphandling och införande av ett nytt utförarsystem. Utförarsystemet är tänkt att vara ett gemensamt journalsystem för dokumentation enligt både socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Det medger en sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation som stärker samverkan och informationsöverföring, vilket blev möjligt med den nya lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. En successiv driftsättning planeras genomföras under 2026.

Interna frågor

Sedan 1 juli 2023 är undersköterska en skyddad yrkestitel. Det innebär att det behövs ett bevis från Socialstyrelsen för att få använda titeln undersköterska. De nya bestämmelserna medför krav på fler studiepoäng och högre kompetens. Förvaltningen har rekryterat en samordnare som ska stödja medarbetare att kvalificera sig till de nya kraven och nå skyddad yrkestitel.

Då äldreomsorgen är en växande sektor är behovet av kompetent vård- och omsorgspersonal stort och behovet kommer öka framöver. Det råder redan idag vissa svårigheter med kompetensförsörjning bland baspersonal samt legitimerad personal. Förvaltningen ser med

anledning av ovan, behov av en översyn ifall vissa arbetsuppgifter kan utföras av andra professioner eller via smarta digitala lösningar. Kontinuiteten bland chefer och legitimerad personal har visat sig vara en viktig faktor för att få verksamheter med god kvalitet, att verka för att behålla medarbetare är betydelsefullt. Utbildningsåtgärder i svenska språket pågår och kan behöva bli ett stående inslag. En kompetensförsörjningsplan är framtagen som stöd i kompetensförsörjningsarbetet.

Inom staden pågår uppdrag som har påverkan på kompetensförsörjningen; införandet av kompetensstegar, översyn av chefsstrukturen samt att heltidstjänster ska vara norm. Kompetensstegarna är avsedda att renodla uppdragen samt ge struktur och incitament för medarbetare att kompetensutveckla sig och stanna kvar. Uppdraget från kommunfullmäktige att öka andelen heltidsanställningar kan göra yrket mer attraktivt. För att säkra framtidens bemanning inom äldreomsorgen är den sammantagna bedömningen att fler satsningar behövs för att göra det mer attraktivt att arbeta inom äldresektorn.

Ekonomiska förutsättningar

- Andelen äldre ökar markant framöver vilket innebär att äldreomsorgen kommer att bli mer kostnadsdrivande.
- Målgruppen äldre med psykosociala problem, missbruk och hemlöshet ökar.
- Såväl uppdraget att öka andelen heltidsanställningar som översynen av chefsstrukturen kommer att vara kostnadsdrivande då en stor andel av äldreomsorgens verksamheter drivs i egen regi.
- Behov av utbildningar när verksamheterna arbetar för att möta ökande kompetenskrav.
- Många av stadens befintliga boenden är också i behov av omfattande renovering vilket behöver tas i beaktande då det kan minska platstillgången temporärt samt ge ökade hyreskostnader framöver efter upprustningen.

Prioriteringar 2025-2027

För att nå upp till kommunfullmäktiges inriktningsmål samt bidra till måloppfyllelsen i Agenda 2030, främst mål 2 ingen hunger, mål 3 god hälsa och välbefinnande, mål 5 jämställdhet och mål 10 minskad ojämlikhet görs nedanstående prioriteringar:

- Förstärka uppsökande och social verksamhet för att bryta ofrivillig ensamhet och öka den psykiska hälsan.
- Utveckla samverkan med Region Stockholm för att säkra en god och nära vård och omsorg.
- Starta det kliniska metodrummet för att höja kompetensen och säkerställa trygg och patientssäker vård och omsorg av äldre
- Genomföra åtgärder i kompetensförsörjningsplanen, t.ex. inom språk, digitalisering och kognitiva sjukdomar.
- Öka andelen heltidsanställningar

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Förvaltningens arbete utgår från Stockholms stads *Program för tillgänglighet och delaktighet*

för personer med funktionsnedsättning. Barn, unga och vuxnas möjlighet till delaktighet är också centralt. Nämndens råd för funktionshinderfrågor lämnar synpunkter och bidrar med målgruppens perspektiv. Rådets kunskap är värdefull och fokus på de strategiskt relevanta frågorna bidrar till arbetet med att öka tillgängligheten.

Personer med funktionsnedsättning blir äldre och efter pensionen vistas allt fler på sitt boende under dagtid. Detta innebär att allt fler brukare över 65 år saknar aktivering när de inte längre har insats i form av sysselsättning eller daglig verksamhet. Förvaltningen ser därför behov av aktiviteter för brukare över 65 år för att möjliggöra en meningsfull fritid i enlighet med *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning*. Sådana aktiviteter saknas idag och förutsättningarna för att grupp- och servicebostäderna själva ska kunna tillhandahålla detta saknas. Staden får därför med fördel utreda förutsättningarna för stadsgemensamma aktiviteter för målgruppen. Med fler äldre brukare som är kvar på sitt boende dagtid behövs också fler medarbetare i tjänst för att kunna tillhandahålla stöd utifrån behov och de kvalitetskrav som finns. Nuvarande ersättningsystem är dock inte anpassat utifrån denna förändring och ersättningen är densamma oavsett om brukaren är på daglig verksamhet/sysselsättning eller är hemma dagtid.

Med stigande ålder ökar risken för att brukare får åldersrelaterade fysiska besvär och åkommor som kräver en högre grad av omvårdnad och stöd från personalen. Även detta kräver högre personaltäthet, vilket det inte finns förutsättningar för inom nuvarande ersättningsnivåer.

Sedan 2022 har socialförvaltningen ansvar för utbyggnad av bostäder enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det finns fortfarande behov av ytkrävande respektive friliggande gruppboendestäder enligt LSS, men det är en utmaning att bygga dessa kategorier av boenden på grund av att bebyggelsen är av tätare karaktär. Eftersom tillgången till bostäder inom valfrihetssystemet är för få till antalet behöver individavtal upprättas för att tillhandahålla bostad utifrån brukarnas behov.

Förvaltningen ser att det finns behov av bostäder för målgrupper med specifika behov såsom personer med autism och/eller intellektuell funktionsnedsättning samt yngre med demenssjukdom. Personer med funktionsnedsättning förväntas idag ha en ökad livslängd, vilket behöver tas i beaktande i planeringen av bostäder med särskild service. Boendena behöver också vara anpassade utifrån de åldersrelaterade behov som kan uppstå vid stigande ålder.

Stadsledningskontoret har arbetat fram ett förslag på nytt ersättningsystem men som inte är infört än. Det är oklart när systemet ska införas och det är svårt att bedöma vilken inverkan de nya ersättningsnivåerna kommer att medföra för verksamheterna.

Det finns fortfarande utmaningar med digitalisering för personer med funktionsnedsättning. För att uppnå jämlika levnadsvillkor och minska risken för utanförskap behöver målgruppen få kunskap och tillgång till digital teknik. Medarbetare inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning behöver få kunskap om digitala arbetssätt för att i sin tur förmedla vidare till brukarna.

Förvaltningen ser behov av ökad samverkan med andra förvaltningar kring personlig assistans

för att kunna tillhandahålla insatsen med god kvalitet och samtidigt hålla avsatt budget för uppdraget.

Rådet för funktionshinderfrågor har lyft att det bör anslås medel för underhåll av brukarnas lägenheter i gruppboende. Det underhållsarbete som görs idag begränsas oftast till de allmänna utrymmena.

Interna frågor

Inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning pågår införandet av en gemensam yrkestitulatur. Förvaltningen är positiv till omställningen men ser utmaningar med att möjliggöra för medarbetare att delta i utbildning eftersom det är svårt att hitta vikarier med rätt kompetens. Brist på personer med rätt kompetens är också märkbar vid rekrytering av både tillsvidareanställda och chefer. Kompetensförsörjningen är därmed en fortsatt utmaning men nödvändig i omställningen till en mer kunskapsbaserad socialtjänst.

Nämndens utförarverksamheter inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning är certifierade i pedagogiska ramverket, och daglig verksamhet i egen regi har omcertifierats. Pedagogiska ramverket bidrar med konkret och relevant kunskap som medarbetarna kan applicera direkt i verksamheten och i kontakten med brukarna.

Arbetet inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning är i flera avseenden fysiskt tungt och medarbetare som arbetat länge påverkas av detta. För att arbetssituationen ska vara långsiktigt hållbar ser förvaltningen ett behov av tekniska hjälpmedel som avlastar och underlättar arbetet för medarbetarna. Detta bedöms vara viktigt för att välfärden ska klara den stora utmaningen med kompetensförsörjningen där den äldre befolkningen ökar i snabbare takt än den arbetsföra delen av befolkningen.

Ekonomiska förutsättningar

- Kostnadsdrivande med utökad bemanning på gruppboenden under dagtid för att säkerställa att äldre med funktionsnedsättning får en meningsfull vardag och sysselsättning.
- Behov av underhåll av brukarnas lägenheter i gruppboenden för att de ska vara möjliga att hyra ut till nya hyresgäster.

Prioriteringar

För att nå upp till KF:s mål och mål 3 god hälsa och välbefinnande, mål 5 jämställdhet och mål 10 om minskad ojämlikhet i Agenda 2030 kommer förvaltningen prioritera följande insatser:

- Kompetensförsörjning och kompetensutveckling inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning.
- Utredda förutsättningarna för stadsövergripande aktiviteter för brukare 65 år och äldre för en meningsfull fritid.
- Utveckla användandet av digitala verktyg och välfärdsteknik inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Ny socialtjänstlag planeras att träda i kraft under planperioden, den 1 juli 2025. Den nya lagen kommer att innebära stora omställningar och anpassningar för socialtjänstens verksamheter med förändringar i innehåll och organisering av insatser som i större utsträckning ska vara anpassade utifrån de utmaningar och behov som återspeglas i samhället idag.

Efterfrågan på insatser utan biståndsbeslut är i dagsläget hög och förväntas öka. En tillgänglig socialtjänst med förebyggande insatser kommer ställa ökade krav på socialtjänstens beredskap vid särskilda händelser och tillhandahållandet av insatser utanför kontorstid. Detta kommer innebära kostnadsdrivande beredskapsavtal och möjligheten att ha chefer i beredskap kommer vara en utmaning för en liten stadsdel som Kungsholmen eftersom cheferna är få till antalet.

Arbetet med omställning till god och nära vård utifrån *Handlingsplan för god och nära vård och omsorg i Stockholms län 2024 – 2030* pågår. Förvaltningen är positiv till omställningen och ser ett behov av att vård och omsorg blir mer personcentrerad och sammanhållen. För att arbetet ska vara hållbart och effektivt finns det behov av att det går hand i hand med omställningen till ny socialtjänstlag.

Barn och unga

Antalet inkomna anmälningar med oro för barn och unga har ökat sedan flera år tillbaka men under 2023 skedde en markant ökning. Antalet inledda utredningar har också ökat men inte i lika stor omfattning. Komplexiteten i utredningarna är hög, bland annat utifrån att flera ärenden har aktualiserats på grund av barn och unga med en kriminell livsstil och koppling till gängkriminalitet. Detta är en ny målgrupp som förvaltningen inte har mött i någon större utsträckning tidigare. De insatser som beviljas målgruppen är både långvariga och kostnadsdrivande, ärendehandläggningen tar också mycket tid i anspråk och är komplicerad. För att tillhandahålla bästa möjliga stöd i dessa ärenden behövs utbildning och tydliggörande kring vilka insatser som ger effekt och har evidens. Det behövs också ökad kunskap kring riskfaktorer för yngre barn för att förebygga att de dras in i gängkriminalitet. Fortsatt förebyggande arbete, tidiga insatser och samverkan med förskola, skola och polis är centralt. Staden får med fördel utreda denna fråga vidare och komma med vägledning kring både evidensbaserade insatser och hur socialtjänsten på bästa sätt ska arbeta med dessa ärenden. Förvaltningen följer de pågående statliga utredningar som berör barn och unga i kriminalitet, exempelvis *Skärpta regler för unga lagöverträdare* och *Utredning om ungdomskriminalitetsnämnder*.

Det pågående arbete och samverkansaktiviteter mellan förskola, skola, region och socialtjänst behöver fortsätta prioriteras och vidareutvecklas med fokus på det operativa arbetet och samordning utifrån stockholmarnas fokus. Förvaltningen ser ett ökat behov av samordnade insatser för barn och unga med psykisk ohälsa. En långsiktig planering för resurser krävs för att kunna utveckla och driva samverkan med Region Stockholm för att kunna nå bättre resultat för målgruppen.

Barn med problematisk skolgång är en växande grupp. Förvaltningen ser både behov av ett större förebyggande arbete samt resurser och kunskap om vilka insatser som har evidens för

att hjälpa målgruppen. Förvaltningens arbete med skolsociala team (SST) har bidragit till att barn med lägre men ändå problematisk skolfrånvaro har återgått till skolan. För att utveckla arbetet ytterligare har förvaltningen sökt och beviljats medel från sociala investeringsfonden till projektet skolsociala team plus (SST+) som drivs tillsammans med utbildningsförvaltningen och Järva stadsdelsförvaltning och är biståndsbedömd insats som riktar sig till barn med omfattande skolfrånvaro. SST och SST+ finns inte på alla skolor, vilket betyder att inte alla barn och unga som har behov av insatsen kan få tillgång till stödet. För att hjälpa barn med problematisk skolfrånvaro behövs samverkan mellan socialtjänst, skola, barn och ungdomspsykiatri samt habiliteringen. En välfungerande systematisk samverkan bidrar till att tidigt uppmärksamma och motverka en negativ utveckling när det gäller bland annat psykisk ohälsa, kriminalitet och skolfrånvaro.

Efterfrågan på familjebehandling är stor och det är en utmaning att bemanna och tillhandahålla stödet i tillräcklig utsträckning. Inom förvaltningen pågår arbete med att utveckla en metod som förväntas bidra till en kortare och mer intensiv behandlingsperiod men med bibehållen kvalitet och snabbare genomströmning av ärenden. För att möta det stora behovet av familjebehandling skulle flera förvaltningar med fördel kunna gå ihop och erbjuda behandlingsformen i grupp. Förvaltningen vill även lyfta att insatsen Multisystemisk terapi förslagsvis skulle kunna erbjudas av Framtid Stockholm.

Vuxna missbruk

Förvaltningen noterar en ökning av antalet ärenden som rör vuxna med skadligt bruk eller beroende. Flera ärenden har rört äldre personer, somatiskt sjuka samt unga med samsjuklighet. Alkohol är den dominerande problematiken. Antalet anmälningar enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) är något högre 2023 jämfört med 2022, utredning har inletts i drygt hälften av ärendena.

På Kungsholmen är äldre med beroende och komplex problematik en växande grupp där behov av anpassade insatser behövs i form av behandlingsinsatser, boendestöd/behandlingsassistent och lågröskelboenden. Samsjuklighet, inte minst i form av psykisk ohälsa, är fortsatt vanligt i ärenden med skadligt bruk och beroende. Problematiken är många gånger komplex och det finns behov av ökad kunskap inom detta område, samt kunskap om vilka insatser som har evidens. Insatserna som tillhandahålls behöver vara samordnade och tillgängliga. Samarbetet med Region Stockholm behöver fortsätta stärkas för att den enskilde inte ska falla mellan stolarna utan få tillgång till individcentrerade och behovsanpassade insatser.

De förslag som presenteras i Samsjuklighetsutredningen förväntas innebära omfattande förändringar för socialtjänsten om de träder i kraft. Syftet med förslagen är att vården för personer med samsjuklighet, skadligt bruk eller beroende ska bli mer personcentrerad och samordnad, för att möjliggöra detta föreslås bland annat att ansvaret för både öppenvården och tvångsvården (i form av LVM) att övergå till regionen. Socialtjänstens huvuduppdrag kommer istället att vara stödinsatser för att stärka den enskildes resurser och funktionsförmågor. Detta kommer innebära stora organisatoriska förändringar och en omställning av insatsernas inriktning. Förvaltningen följer utredningen men i nuläget finns det inga indikationer på att förslagen i utredningen kommer implementeras under planperioden.

Förvaltningen har i nuläget få ärenden som avser vuxna som befinner sig i kriminalitet och vill hoppa av, men förväntar sig att allt fler kan komma att ansöka om insatser för att lämna en kriminell livsstil. För att kunna erbjuda tidigt stöd finns behov av utbildning och ökad kunskap om vilka insatser som har evidens. Detsamma gäller målgruppen anhöriga till kriminella, i nuläget är dessa få till antalet men kommer troligtvis att bli fler. Riksdagen har nyligen bifallit proposition *Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende*. Detta innebär att skyddat boende, från och med den 1 april 2024, kommer vara en boendeinsats i socialtjänstlagen för den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Insatsen är inte enbart begränsad till personer som utsatts för hot och våld av en närstående, utan avhoppare och anhöriga till kriminella kan också räknas hit. Utifrån den utveckling i samhället som sker avseende gängkriminalitet och ökat dödligt våld är det svårt att bedöma om efterfrågan av skyddat boende för dessa målgrupper kommer öka och i så fall i vilken omfattning.

Socialpsykiatri

Under det senaste året har det varit en ökning av ärenden inom området socialpsykiatri. Förvaltningen har över tid uppmärksammat att problematiken för målgruppen med psykiska funktionsnedsättningar har förändrats. Allt fler är i behov av stöd utifrån neuropsykiatriska diagnoser och personer med psykisk ohälsa och komplexa vårdbehov ökar. För att tillhandahålla rätt insatser för målgruppen finns det behov av utbildningar med inriktning komplex problematik. Arbetet med att erbjuda tidiga och samordnade insatser fortsätter, exempelvis i form av boendeinsatser, boendestöd och sysselsättning.

I takt med att befolkningen blir äldre har även behoven av olika boendeformer förändrats. En utmaning är att tillhandahålla platser på stödboenden och gruppboenden för personer med psykiska funktionsnedsättningar, många brukare bor kvar längre i dessa boenden idag jämfört med tidigare. För att kunna tillhandahålla insatserna ser förvaltningen ett behov av att dessa boendeformer utökas.

I budget för 2024 framgår att socialnämnden tillsammans med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska utreda en enhetlig yrkestitulatur inom socialpsykiatrin. Förvaltningen ställer sig positiv till detta eftersom det finns många fördelar med en gemensam grundkompetens. Det är viktigt att en eventuell utbildningssatsning utgår från den kompetens som finns hos medarbetare idag samt den kompetens som saknas och behöver utvecklas.

Nyanlända

För närvarande märks inga tecken på att kriget mellan Ryssland och Ukraina är på väg mot ett slut. Då flyktingar från Ukraina omfattas av massflyktsdirektivet har de inte tillgång till samma rättigheter och stöd som andra flyktingar som får uppehållstillstånd i Sverige. Denna skillnad i rättigheter medför dels svårigheter för målgruppen och dels svårigheter för professionella som får hantera en juridisk gråzon.

19 nyanlända bor i förvaltningens genomgångsbostäder. Majoriteten av dem är singelhushåll och de får stöd från SHIS.

Hemlöshet och vräkningsförebyggande arbete

Den ekonomiska situationen i Sverige är svår och påverkar många. Förvaltningen ser en risk

med ökad hemlöshet under kommande år. De höjda priserna och kostnaderna i samhället kan leda till att fler får svårigheter att betala för sitt boende och med tiden förlorar sin bostad. Bostadsbristen i Stockholm är påtaglig och en utmaning och vid förlorat hyreskontrakt försvåras möjligheten att få ett nytt kontrakt. Det är redan i dagsläget svårt för särskilt sårbara grupper och personer med komplex problematik att på egen hand hitta långsiktiga boendelösningar då de många gånger står långt ifrån den ordinarie bostadsmarknaden.

Förvaltningen ser en risk att målgruppen äldre i hemlöshet ökar. Orsaker till detta kan vara både den ekonomiska svåra situation som råder i Sverige och komplex problematik, exempelvis demens och beroende. Förvaltningen ser behov av boendeinsatser och lösningar för äldre i hemlöshet, exempelvis akuta boendelösningar och lågtröskelboenden. Äldrenämnden och socialnämnden har nyligen tagit fram förslag för att kunna nå en nollvision för äldre i hemlöshet, förvaltningen ämnar arbeta utifrån förslagen.

Det vråkningsförebyggande arbetet är centralt för att motverka hemlöshet för alla målgrupper. Tidiga insatser och praktiskt stöd från äldreкураторer och boendestödjare är centralt.

Samverkan mellan enheter inom socialtjänstavdelningen och äldreomsorgsavdelningen samt samverkan med andra myndigheter och hyresvärdar utgör också en viktig grund för det förebyggande arbetet. Det är också fortsatt viktigt att barnfamiljer uppmärksammas och erbjuds tidigt stöd för att motverka att barn hamnar i osäkra boendeförhållanden. För barnfamiljer som är i behov av ekonomiskt bistånd eller saknar fast boende, är det viktigt att stödet och åtgärderna koordineras med ett uttalat fokus på barnens rättigheter. Samverkan med SHIS behöver effektiviseras för att familjer ska kunna erhålla stadigvarande boendelalternativ och komma ifrån boende i akut logi.

Våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck

Antalet ärenden avseende våld i nära relationer är i stort detsamma för 2023 som för året innan. Arbetet med att komma i kontakt med och motivera våldsutövare till att ta emot stöd är fortsatt ett utvecklingsområde. I samverkan med stadsdelsnämnderna Södermalm och Norra Innerstaden samt polisen ska erfarenheterna av projektet *I gemensam samverkan mot relationsvåld* (IGOR) tas tillvara och implementeras. Arbetssättet, som är nytt för förvaltningen, förväntas möjliggöra att både fler våldsutövare och våldsutsatta får stöd från socialtjänsten. För att kunna erbjuda rätt stöd och insatser till våldsutövare behövs mer kunskap om vilka metoder som har evidens. Förvaltningen ser också ett behov av att fortsätta arbeta för att fler barn som upplevt våld ska få eget stöd. Det som har försvårat möjligheterna att bevilja insats är när den ena eller båda vårdnadshavarna motsätter sig insats för barnet eller att kriterierna för att få stöd från Relationsvåldscentrum Innerstaden inte uppfylls. Arbetet pågår för att motivera vårdnadshavare till att ta emot stöd för barnet. Genom implementering av Islandsmodellen kan fler barn som upplevt våld uppmärksammas och erbjudas stöd. Denna implementering kommer att ske under 2024.

Riksdagen har nyligen bifallit proposition *Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende* och förslagen kommer att träda i kraft den 1 april 2024. Detta innebär bland annat att barn som följer med en vårdnadshavare till skyddat boende ska bedömas och beviljas insatsen individuellt. Saknas samtycke från den förälder som barnet inte placeras med ska nämnden kunna bevilja barnet skyddat boende med stöd av en ny lag. Omställningen med att anpassa

socialtjänstens verksamheter utifrån förändringarna och den nya lagstiftningen ska påbörjas. Bland annat kommer det att kräva kunskap om lagstiftningen, hur ärendehandläggningen ska ske samt utökad samverkan med relationsvårdshandläggarna. Arbetet kommer troligtvis att både vara arbetskrävande och kostnadsdrivande.

Interna frågor

Målgrupperna inom socialtjänsten blir fler och problematiken alltmer komplex. Detta ställer allt högre krav på medarbetarnas kunskap inom olika ämnesfrågor och hur ärenden ska hanteras och handläggas. Kontinuerlig kompetensutveckling och tillgång till den senaste forskningen blir centralt, både för att kunna erbjuda rätt stöd och för att medarbetarna ska ha förutsättningarna att kunna hantera sitt uppdrag på bästa sätt. Kompetensutveckling och höjd kompetens inom socialtjänstens verksamheter är en förutsättning för en mer kunskapsbaserad socialtjänst. Förvaltningen ska arbeta med kunskaps- och evidensbaserade arbetsmetoder och insatser. För vissa arbetsmetoder och insatser finns ingen vetenskaplig grund och förvaltningen måste stödja sig på kunskap i den egna eller andras verksamheter. Detta innebär att förvaltningen måste kunna arbeta med uppföljningar som visar på effekter och resultat. Förmågan och kunskapen att arbeta med dessa typer av uppföljningar behöver stärkas.

Förvaltningen har anställt en projektledare som i samverkan med en stadsövergripande arbetsgrupp ska leda implementeringen av den nya socialtjänstlagen.

Ekonomiska förutsättningar

- Den nya socialtjänstlagens kommer att ställa ökade krav på socialtjänstens beredskap vid särskilda händelser och tillhandahållandet av insatser utanför kontorstid. Detta kommer innebära kostnadsdrivande beredskapsavtal och möjligheten att ha chefer i beredskap i synnerhet för mindre stadsdelsförvaltningar med få chefer.
- Ökade kostnader då skyddat boende blir boendeinsats enligt socialtjänstlagen.
- Ökat behov av stödboenden och gruppboenden för personer med psykiska funktionsnedsättningar

Prioriteringar 2025-2027

För att nå upp till KF:s mål och mål 3 god hälsa, mål 4 god utbildning för alla, mål 5 jämställdhet, mål 10 minskad ojämlikhet och mål 16 fredliga och inkluderande samhällen i Agenda 2030 kommer förvaltningen prioritera följande:

- Utveckla och stärka den systematiska samverkan kring både barn och vuxna för att förebygga problematik och kunna erbjuda sammanhållna insatser från flera huvudmän.
- Stärka skyddsfaktorer för barn och unga genom att arbeta för en fungerande skolgång och goda skolresultat, vilket i sin tur förebygger psykisk ohälsa och kriminalitet.
- Utveckla arbetet med barn, unga och vuxna som riskerar att dras in i, eller befinner sig i, kriminalitet för att kunna erbjuda tidigt stöd och rätt insatser.
- Utveckla arbetssätt för att motivera våldsutövare att ta emot stöd och behandling i syfte att bekämpa mäns våld mot kvinnor.
- Kompetensutveckling och ökad kunskap utifrån forskning för en mer kunskapsbaserad socialtjänst.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Innerstadens parker och grönområden utgör ett stort värde för invånare och besökare i ett växande Stockholm. Fler parkbesökare och efterfrågan på fler funktioner ställer höga krav på skötsel och förnyelse av parkerna så att de blir långsiktigt hållbara samtidigt som deras karaktärer samt natur- och kulturvärden värnas. Det gällande fördelningssystemet för drift och investering ger inte det nödvändiga tillskott av medel som behövs för att kunna sköta nya parkmiljöer och reinvestera i de befintliga.

Många förskolor och skolor använder parkerna för sin utomhusverksamhet. Antalet förskolor och skolor som saknar, eller har begränsad tillgång till, egna gårdar ökar vilket leder till ökat slitage i kringliggande parker. Den ökande andelen gymnasieskolor i innerstaden leder också till ytterligare besöksstryck, genom exempelvis utomhusidrott. Vid planering och tillståndsgivning för nya förskolor och skolor måste en analys av konsekvenser för närliggande miljöer göras och egna ytor för verksamheten planeras in. Många arrangörer och näringsidkare vill nyttja parkmark för försäljning, servering och olika typer av evenemang. Hantering av remisser, kontroller och uppföljning kräver mycket tid. Förvaltningen ser att den ökande mängden upplåtelse och evenemang leder till att ytorna slits hårt och riskerar att privatisera delar av parkerna.

Samhällsplanering

När stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret planerar nya parker i stadsutvecklingsområdena, är det angeläget att de för en dialog med stadsdelsförvaltningen i ett så tidigt skede som möjligt. Eftersom stadsdelsförvaltningen ska ta över driften för dessa nya parker behöver det säkerställas att parkytorna motsvarar stadsdelsområdets behov samt är möjliga att sköta både praktiskt och ekonomiskt, för att undvika höga drift- och reinvesteringskostnader. En förutsättning för kunna sköta de nya parkerna är att garantiskötseln följs upp och att parkytorna är väl etablerade vid övertagande, liksom att parkdatabasen uppdateras korrekt och att relationshandlingar överlämnas. Det finns behov av ett förbättringsarbete avseende planering och överlämning av projekt från exploateringskontoret till stadsdelsförvaltningen.

Förvaltningen deltar i planeringen för nya och attraktiva bostäder och bra samhällsservice. Verksamhetsbehoven av förskola och specialbostäder behöver komma med tidigt i processen och planeringen i sig behöver vara anpassad till stadsdelsnämndernas förutsättningar såväl ekonomiskt som ur ett verksamhetsperspektiv. Detta kräver en god samverkan med äldreförvaltningen och socialförvaltningen som har beställansvar för exempelvis vård- och omsorgboenden samt gruppboende som i nästa skede ska drivas av stadsdelsförvaltningen.

Parkytornas storlek och mångfunktionalitet har betydelse för ett jämställt nyttjande. Forskning har visat att flickor tenderar att bli mer stillastående än pojkar när friytetillgången är liten. Förvaltningen ser att parktillgången generellt sett minskar och att allt fler funktioner tvingas in på mindre ytor, vilket innebär att förutsättningarna för ett jämställt nyttjande försämras. I planeringen av nya stadsutvecklingsområden efterfrågar förvaltningen att behoven av park- och friytetillgång prioriteras högre.

Då anspråken på parkmiljöerna stadigt ökar ser förvaltningen ett behov av att aktivt befästa och säkra viktiga parkmiljöer genom att se över gamla detaljplaner och justera så att ytor som i realiteten nyttjas som park även planläggs som detta. Förvaltningen efterfrågar en möjlighet för stadsbyggnadskontoret att kunna arbeta med justering av befintliga detaljplaner så att de fungerar ändamålsenligt.

Sammanhållen grönstruktur och stärkta ekosystemtjänster

Ett systematiskt och övergripande arbete med att synliggöra och förstärka ekosystemtjänsterna i parker och grönområden behövs genom en stärkt områdesplanering. En möjlighet för att stärka de gröna sambanden i innerstaden är att utveckla de gröna gaturummen. Ett långsiktigt löpande reinvesteringsprogram efterlyses för gatugröna miljöer med en årlig budget som är i paritet med det behov av upprustning som föreligger. Dessa miljöer är viktiga utifrån såväl ett trygghets-, vardagslivs-, klimat- och dagvattenperspektiv.

I en stad som expanderar är ekologisk kompensation ett viktigt verktyg för att kunna värna och bibehålla de ekologiska funktioner som finns i grönstrukturen. Kompensationen ska vara i paritet till de värden som går förlorade i och med exploateringen. Stadens arbete med ekologisk kompensation bedrivs idag huvudsakligen inom ramen för enskilda exploateringsprojekt. Det saknas ett sammanhållet arbete med ekologisk kompensation på strategisk nivå där ny metodik kombinerat med innovativa finansieringsmodeller för kompensation tas tillvara och utvecklas. En tydligare beslutsgång efterfrågas med möjlighet att delta i framtagandet av kompensationsåtgärder.

Det stadsövergripande trädmålet, som bland annat innebär att ett nedtaget träd ska ersättas med två i anlagda parker, ska följas av samtliga berörda förvaltningar i staden. Det föreslagna trädmålet är inte främmande för verksamheten, ambitionen är att om möjligt alltid ersätta träd som tas ned, både med tanke på klimat och biologisk mångfald men även av kulturhistoriska och estetiska skäl. I det framtagna trädmålet saknas en beskrivning av vad som definieras som träd och vad som avses med ”anlagd park”, vilket öppnar upp för tolkningar och missförstånd. Beroende på hur man ska tolka begreppet ”träd” och ”anlagd park” så kan trädmålet också innebära stora merkostnader, vilket förvaltningen ser som en utmaning kommande år.

Klimatanpassning och dagvattenhantering

Ett förändrat klimat kommer bland annat innebära en ökad och alltmer intensiv nederbörd, med större behov av utjämning och fördröjning av vattenflöden där vattnet tas om hand lokalt. Högre krav på lokalt omhändertagande av dagvatten vid ombyggnationer och exploatering innebär också att parkmark kan behöva tas i anspråk för rening och fördröjning. Detta ställer krav på samarbeten, nya avtal och diskussion kring fördelning av medel mellan fackförvaltningar, stadsdelsförvaltningar och ledningsägare.

Utfasning fossila bränslen stadsmiljöverksamheten

I syfte att bidra till minskade utsläpp av växthusgaser ställer förvaltningen de stadgemensamma miljökraven i avtal med parkdrift- och anläggningsentreprenaden. Dessa innehåller bland annat krav på drivmedel till fordon och arbetsmaskiner. Förvaltningen ser ett behov av kompetensstöd kring dessa frågor vid upphandling samt tydligare delmål för att stadens målsättning om en fossilbränslefri stadsmiljöverksamhet ska kunna uppnås.

För att verksamheten ska kunna minska sina transporter är tillgången till kommunaltekniska ytor viktigt. Tillgången på sådana ytor är en förutsättning för att förvaltningen även ska kunna fortsätta förbättra sitt arbete med återbruk och lagring av material som använts vid investeringar och skötsel av parker och grönområden. Förvaltningen upplever det svårt att få gehör för detta behov i samband med stadsutveckling och efterfrågar en stadsövergripande diskussion om hur tillgången på denna typ av ytor ska säkras.

Interna frågor

Stadens nya handlingsprogram för biologisk mångfald ska implementeras genom de lokala åtgärdsförslag som tagits fram tillsammans med miljöförvaltningen, samt genom initiativ i samverkan med andra förvaltningar och nämnder. Förvaltningen har idag god kunskap inom området men kommer under de kommande åren göra ytterligare kompetenstärkande insatser. Dagvatten och skyfallshantering i parkerna är också en fråga som ökar i betydelse, och kompetensen inom området behöver uppdateras i takt med att allt fler anläggningar tas i drift och utvärdering av resultat blir möjligt.

Det finns behov av att kunna nyttja fackförvaltningarnas resurser avseende projektledning, bygglösning och upphandling då stadsdelsförvaltningarnas resurser för att driva stora komplicerade markbyggnadsprojekt är begränsade. Förvaltningen vill även lyfta efterfrågan av dialog kring nivåer för interndebitering när exempelvis trafikkontoret hjälper till att projektleda eller på andra sätt bistå i förvaltningarnas projekt.

Ekonomiska förutsättningar

- Det gällande fördelningssystemet för drift och investering ger inte det nödvändiga tillskott av medel som behövs för att kunna sköta nya parkmiljöer och reinvestera i de befintliga. Det tar varken hänsyn till det stora antalet besökare som inte bor eller arbetar i stadsdelen, de kraftigt ökade drift- och underhållskostnaderna eller de ökade kostnaderna i tillkommande ytor med hög driftsintensitet.
- Ökade kostnader på grund av klimatförändringar, både vad gäller investering och drift. Samt kostnader för att ta hand om dagvatten på parkmark.
- Behov av finansieringslösning för nödvändiga projekt som Karlbergskanalen.

Prioriteringar 2025-2027

- Samverka med andra förvaltningar i park- och stadsmiljöfrågor för att stärka grönstrukturen.
- Arbeta för förbättrad tillgänglighet och ökad trygghet i parkerna för ett jämlikt och jämställt liv.
- Synliggöra och arbeta systematiskt med att förstärka ekosystemtjänsterna i parker och grönområden.
- Tillvarata och öka parkernas kapacitet att ta hand om skyfall och reglera temperaturen vid värmeböljor.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd på Kungsholmen är lågt i jämförelse med

befolkningsunderlaget. Huvuddelen av biståndsmottagarna är arbetslösa, sjukskrivna eller har erhållit bistånd på grund av sociala eller medicinska skäl. Många har komplex problematik som kräver samordnat och långsiktigt stöd.

Under 2024 och de följande åren förutspås en ökning i arbetslösheten, vilket i kombination med en djupare lågkonjunktur och eskalerande hyres- och elkostnader kan leda till en uppgång i antalet ärenden för ekonomiskt bistånd. Under kommande planperiod ser förvaltningen flera faktorer som kan komma att bidra till ökade kostnader för ekonomiskt bistånd; ökad andel yngre 18-24 år med en växande skuldsättning, individer i behov av skydd på grund av egen eller anhörigs kriminalitet samt ökade svårigheter för personer med svag konkurrenskraft att etablera sig på arbetsmarknaden. Anpassade och stärkta insatser i samverkan med bland annat Jobbtorg är därför centralt även fortsättningsvis, såsom riktade insatser till män utan barn då dessa är stadsdelens största mottagare av ekonomiskt bistånd (85 av 158 hushåll).

Interna frågor

Ett effektivt systemstöd är avgörande för att minska administrativt arbete för medarbetare och förbättra tillgängligheten och snabbheten i socialtjänsten för Stockholms stads invånare. Genom att satsa på digitalisering och införa framtidens teknik, inklusive artificiell intelligens (AI), öppnas möjligheter att nyttja data på innovativa sätt. Detta kan leda till smartare lösningar som både förbättrar och förebygger sociala åtgärder, samt förbättrar arbetsförhållandena för anställda.

För att säkerställa att medarbetarna har de kunskaper och verktyg som behövs för att effektivt möta morgondagens behov, är det viktigt med kompetensutveckling samt uppdatering och modernisering av IT-infrastrukturen. Det är också viktigt att skapa en balans mellan digitaliseringens fördelar och de utmaningar den medför, särskilt för grupper som personer i hemlöshet, äldre och personer med funktionsnedsättningar.

En kombination av digitala verktyg och personcentrerade arbetssätt är avgörande för att säkerställa en inkluderande och tillgänglig socialtjänst.

Ekonomiska förutsättningar

- En utmaning är att Swecos prognoser avseende antalet hushåll med ekonomiskt bistånd skiljer sig åt från det faktiska antalet inom förvaltningen. Den ursprungliga tilldelade budgeten för 2023 täckte behovet för 117 hushåll, redan vid årets början var antalet 140 och hade ökat till 162 vid årets slut. Med risk för ökad arbetslöshet och ökat antal biståndstagare de kommande åren befarar förvaltningen att utmaningen med att tillhandahålla stöd och ekonomiskt bistånd utifrån det faktiska behovet kommer att försvåras ytterligare.

Prioriteringar 2025-2027

För att nå upp till KF:s mål och mål 1 ingen fattigdom, mål 3 god hälsa, mål 5 jämställdhet och mål 10 minskad ojämlikhet i Agenda 2030 kommer förvaltningen prioritera följande:

- Utforska hur AI kan vara del i första kontakten/mötet/ingången till ekonomiskt bistånd.

- Fortsätta utveckla samverkan med Jobbtorg, arbetsmarknadsförvaltningen och Arbetsförmedlingen kring personer med långvarigt ekonomiskt bistånd.
- Fortsätta arbeta för klientnära arbete med hög tillgänglighet i nära samverkan med övriga inom socialtjänstavdelningen.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Inom Arbetsförmedlingen har både den registrerade kort- och långtidsarbetslösheten ökat. Behovet av arbetsmarknadsåtgärder, inklusive offentligt skyddade anställningar (OSA), förväntas därför att stiga. Stigande kostnader för OSA samt ett ökat behov av insatsen kan komma att medföra att insatsen inte kan erbjudas i tillräckligt stor utsträckning. Målgruppens behov av OSA överstiger redan budget. För att motverka risken för utanförskap och bidragsberoende är det nödvändigt att etablera arbetsförberedande åtgärder för individer som står långt från arbetsmarknaden, men de nuvarande insatserna täcker inte fullt ut målgruppens behov. Ett alternativ skulle vara att införa en arbetsförberedande verksamhet i stadsdelsområdet som ett inledande steg före OSA-anställning. Ett sådant införande förutsätter dock tilldelning av resurs för det specifika ändamålet.

Arbetsmarknadsförvaltningen kommer i samverkan med stadsdelsnämnder och socialnämnd att granska den nuvarande strukturen och fördelningen av ansvar för OSA. OSA är den sista tillgängliga insatsen som stadsdelen handhar för målgruppen. Den fungerar som en ingång till arbetsmarknaden för personer med särskilda behov, såsom de med kognitiva svårigheter, nedsatt arbetsförmåga på grund av skadligt bruk eller beroende, psykisk sjukdom eller de som varit långvarigt borta från arbetslivet. För att uppnå bästa möjliga resultat och skapa en framgångsrik matchning mellan arbetsplatser och individer är ett nära samarbete och god kommunikation mellan arbetskonsulenter, socialsekreterare, deltagare och arbetsgivare avgörande. Denna samverkan är av särskild vikt för att identifiera lämpliga arbetsplatser och har visat sig vara en framgångsfaktor. Det värdefulla och nära samarbetet riskerar att gå förlorat vid en centralisering av OSA, förvaltningen ser därför vinster med att behålla ansvaret inom stadsdelsförvaltningen.

Arbetsförmågeutredningar innebär utredning av en persons fortsatta arbetsförmåga eller arbetsförmåga. Dessa utförs av ett multikompetent team och har gett goda resultat för att kunna matcha och planera rätt stöd för klienter med komplex problematik. Möjligheten att kunna fortsätta avropa dessa skulle vara en framgångsfaktor i arbetet för målgruppen.

Interna frågor

Förvaltningen ser att fullständig implementeringen av verksamhetssystemet VERA kommer att effektivisera handläggningstiden för både stadsdelsförvaltningen och Jobbtorg, vilket är till nytta för klienten.

Ekonomiska förutsättningar

- Ökat behov av insatser till grupper som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden då tiden med ekonomiskt bistånd riskerar att förlängas.

Prioriteringar 2025-2027

För att nå upp till KF:s mål och mål 1 ingen fattigdom, mål 3 god hälsa, mål 5 jämställdhet och mål 10 minskad ojämlikhet i Agenda 2030 kommer förvaltningen prioritera följande:

- Utveckla samverkan med arbetsplatser i stadens regi för att effektivt kunna matcha arbetsplats med personer aktuella för OSA.
- Undersöka behov och möjligheter till lokalt organiserade insatser för personer med behov av arbetsförberedande insatser.

2.9 Övrigt

Innovation och digitalisering

Den digitala utvecklingen accelererar och blir mer komplex och går från många analoga processer till digitala. AI och automatisering är redan idag en viktig faktor inom industrin, och kommer troligtvis få en alltmer viktig roll även inom områden som nämnden ansvarar för, exempelvis hjälpmedel inom äldreomsorg och digitala orosanmälningar och ansökningar om försörjningsstöd inom socialtjänsten samt i kontakten med invånarna.

Mängden data ökar explosionsartat, vilket kräver kraftfulla tekniker och metoder för att genomföra analyser. I pandemins spår har distansarbetet ökat, något som i sin tur ökar behovet av effektiva och säkra plattformar och kommunikationsverktyg samt ett stadsgemensamt regelverk kring informationssäkerhet och dataskydd. Behovet av att utveckla digitalisering av sociala system är stor. Detta skulle bidra till en förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare, minskad administration och en ökad tillgänglighet för invånarna. Många kommuner har redan digitala lösningar och systemstöd för ansökningsförfaranden, använder AI i delar av myndighetsutövning och när staden inte hänger med i samma utsträckning som andra kommuner, finns en risk för utanförskap för invånarna men också en risk för att stadens arbetsgivarvarumärke försvagas.

Förvaltningens kvalitets- och innovationsnätverk består av medarbetare från förvaltningens alla avdelningar och omvärldsbevakare, deltar i nätverk inom och utom staden och uppmuntrar, stöttar och bistår vid innovationsprojekt. Ett pågående projekt på förvaltningen inom ramen för innovation, är det två-åriga projektet *Hållbar äldreomsorg* där arbetet med innovation och pedagogik är centrala beståndsdelar för att skapa bestående beteendeförändringar för ökad hållbarhet inom klimat och miljö i äldreomsorgens verksamheter.

Prioriteringar

- utveckla användande av digitala verktyg och välfärdsteknik inom socialtjänst och äldreomsorg
- Se över möjligheten till en digital förvaltningsövergripande systematik för kungsholmsbor att lämna synpunkter, klagomål och förslag
- Arbeta systematiskt med innovation och verksamhetsutveckling för att förbättra möjligheterna att möta invånarnas och målgruppernas behov och förväntningar

Näringslivsarbete

Näringslivet på Kungsholmen är omfattande med drygt 70 000 personer sysselsatta på 6500 arbetsplatser. Det finns en stor branschbredd där särskilt sex profilnäringar framträder:

- Tillverkning
- Byggverksamhet
- Transport och magasinering
- Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik
- Offentlig förvaltning
- Vård och omsorg

Förvaltningens näringslivsarbete kommer att fortsätta prioritera åtgärder för att utveckla tryggheten i syfte att skapa attraktiva miljöer i enlighet med stadens näringslivspolicy. Företagarföreningarna har en viktig roll i arbetet för ett tryggt stadsdelsområde och deltar i trygghets- och säkerhetsrådet och i arbetet med platsamverkan (se vidare beskrivning och utveckling av arbetet med platsamverkan under rubrik *Trygghet*).

De många pågående arbeten med att bygga bostäder, framförallt i Stadshagen, samt pågående och försenade vägarbeten, har påverkat ett antal företag genom att leveranser inte har kommit fram. Då byggarbeten planeras att fortgå ett antal år, är det angeläget att företagen informeras om kommande arbeten för att kunna planera för sin verksamhet. Förvaltningen ser att kommunikation med andra förvaltningar och bolag i staden om pågående och planerade byggprojekt i stadsdelsområdet behöver förbättras för att underlätta för företag i stadsdelsområdet.

Prioriteringar

För att nå upp till KF:s mål och bidra till främst mål 11, hållbara städer och samhällen i Agenda 2030 prioriterar förvaltningen att:

- Förbättra kommunikation och samverkan med fackförvaltningar
- Utveckla samverkan med företagsråd på Kungsholmen
- Utöka samverkan med företag inom Kungsholmens stadsdelsområde i hållbarhets- och beredskapsfrågor

Trygghet

Det dödliga våldet med skjutvapen och sprängningar har ökat i Sverige. Kungsholmen har hittills inte varit påverkad i någon högre utsträckning. Förvaltningen har fler ärenden än tidigare med unga i gängrelaterad kriminalitet, det är dock få anhöriga till kriminella som kontaktat förvaltningen och efterfrågat stöd. Att Kungsholmen upplevs som tryggt märks i två separata undersökningar från 2023, medborgarundersökningen och trygghetmätningen, där 91 procent svarade att de upplever sig vara trygga (samma resultat båda undersökningarna). Det är fortsatt viktigt att arbetet med att öka tryggheten fortsätter genom samverkan, förebyggande och sociala insatser och genom insatser i den offentliga miljön.

Lokalt prioriterade samverkansområden mellan stadsdelsnämnden och Polisregion Stockholm är unga i riskzon för destruktivt beteende, otrygga och brottsutsatta platser samt särskilt utsatta och sårbara brottsoffer. Förvaltningen arbetar för att tidigt identifiera barn och unga som har normbrytande beteende och är i riskzonen för att utveckla en kriminell livsstil.

I samband med revideringen av den lokala lägesbilden 2024 konstaterades att den öppna drogsenen inom stadsdelsområdet har minskat sett till arean, eftersom flera byggnader i den

tidigare kartläggningen inte uppfyller kriterierna för en sådan. På de platser där det råder problematik är den fortfarande densamma. Arbetet för att den öppna drogscenen ska upphöra fortsätter och sker genom samarbete med flera andra aktörer inom Stockholmsregionen. Samverkan samordnas av Samverkan Stockholmsregionen. Arbetet med platsamverkan fortsätter med fokus på de områden som upplevs och har identifierats som mest otrygga. Hittills har arbetet gett goda resultat och arbetet utvecklas vidare. Förvaltningen säkerställer att utgångspunkten i det trygghetsskapande arbetet utgår ifrån lokala behov genom att systematiskt arbeta med lägesbilder, riktade åtgärder, samverkan och uppföljning.

Regionen har beslutat att stänga Prima Maria beroendekut på Södermalm. Från den 1 januari 2025 ska Beroendecentrum Stockholm överta hela ansvaret för akut- och slutenvård för beroende. All slutenvård ska ske på Beroendekuten på Sankt Görans sjukhus där denna form av verksamhet redan bedrivs. Antalet personer i behov av akut- och slutenvård kommer troligtvis att öka när förändringen träder i kraft. Detta kan i förläningen påverka tryggheten och brottsligheten i området då antalet personer med skadligt bruk eller beroende som vistas i området kan komma att öka. I närområdet finns förskolor, skolor och idrottsplatser där barn och unga vistas. Förvaltningen kommer följa utvecklingen av den utökade verksamheten för att upprätthålla trygghet i området.

Antal bedrägerier mot äldre fortsätter att öka och tillvägagångssätten blir alltmer utstuderade. Samverkan med polisen och information till äldre om hur de kan skydda sig mot bedrägerier är av högsta vikt.

Systemhotande brottslighet är ett övergripande samverkansområde som inom förvaltningen sker i linjearbetet. Det kan handla om arbetslivskriminalitet eller otillåten påverkan, exempelvis desinformationskampanjer samt om bedrägerier. Förvaltningen behöver fortsätta att bygga upp ett systematiskt arbetssätt för att motverka välfärdsbrott. Nyligen kom Sveriges första nationella strategi mot organiserad brottslighet; *Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet*. I strategin finns flera mål, varav ett är att bygga robusthet mot otillåten påverkan.

Sverige har även en ny *Nationell strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism-förebygga, förhindra, skydda och hantera*. Hotbilden från våldsbejakande extremism och terrorism är komplex och hotet mot demokratin är bredare. Informationspåverkanskampanjer driver på radikalisering, skapar misstro mot myndigheter samt hot och otillåten påverkan mot tjänstepersoner. Både ökad kunskap om förebyggande arbete kring våldsbejakande extremism och att fortsatt utveckla krishanteringsförmågan är prioriterat.

Prioriteringar:

- Tidigt identifiera barn och unga som har normbrytande beteende och är i riskzonen för att utveckla en kriminell livsstil.
- Fortsatt arbete med att upprätthålla trygghet i stadsdelsområdet genom samverkan med regionen, näringslivet, civilsamhället och fastighetsföreningarna.
- Fortsätta utveckla det systematiska arbetet med att motverka välfärdsbrott genom att fortsätta öka kunskapen, utveckla avtalsuppföljningen och dokumentation kring identifierade risker och avvikelser.

- Ökad kunskap om våldsbejakande extremism samt arbete för att förebygga risken för radikaliserings av barn och unga.

Säkerhet och beredskap

Alla som kommer i kontakt med nämndens verksamheter ska känna sig trygga, säkra och uppleva tillit och förtroende. Det försämrade säkerhetspolitiska läget innebär att arbetet med civil beredskap behöver utvecklas. Förvaltningen följer arbetet med stadens inrättade sektorsorganisation, särskilt i arbetet med försörjningsberedskap och reservkraftsfrågan där en tydligare samordning och vägledning behövs. Förvaltningen ser behov av vägledning kring prioritering av åtgärder då omvärldsläget med exempelvis ökad risk för skyfall, tillsammans med andra riskområden i risk- och sårbarhetsanalyserna, kommer kräva både fler och mer kostsamma åtgärder. Se avsnitt klimat och miljö nedan.

Som en följd av ökat antal cyberattacker och virus de senaste åren skärps kraven på informationssäkerhet i samhällsviktig verksamhet. Förvaltningen fortsätter arbetet med implementering av den lokala handlingsplanen för informationssäkerhet. För säkerställa stadens samlade informationshantering ser förvaltningen att behov och krav på hantering rörande strategier, ansvar och dokumentation bör hanteras utifrån en helhetssyn. Exempelvis bör samordningen av informationsklassningar på normerande nivå vidareutvecklas.

Prioriteringar:

- Fortsätta arbetet med utveckling av risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) och tillhörande kontinuitetshantering för att utveckla förmågan att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter.
- Fortsatt följa stadens och beredskapssektorernas arbete med civil beredskap samt vidta nödvändiga strategiska åtgärder för att höja stadens samlade förmåga.
- Fortsatt utveckla krishanteringsförmågan (ansvar, närhet, likhet) genom planering, utbildning och övning för att hantera störningar och oönskade händelser.

Kompetensförsörjning med särskilt fokus på ledarskap, hälsa, medarbetarnas kompetens samt eventuella omställningsbehov

En föränderlig omvärld bidrar till att chefer och medarbetare mer än tidigare behöver fokusera på förmågan att ställa om och anpassa verksamheterna efter nya förutsättningar. Det kommer bland annat att ställas krav på nya arbetssätt och kompetenser för att kunna möta en demografisk utmaning med ett ökat antal äldre i stadsdelen. Förmågan att leda i förändring kommer att vara av stor betydelse och insatser för att utveckla chefers kompetens är fortsatt viktig.

Ledarskapet ska kännetecknas av kommunikation, tillit och mod. Ett närvarande ledarskap kommer fortsatt vara prioriterat för att kunna hantera osäkra och utmanande situationer i verksamheten. Cheferna behöver därför fortsatt stärkas i sitt ledarskap genom utvecklingsinsatser och konkreta verktyg. Under planperioden kommer implementering av den stadsgemensamma riktlinjen för chefsstruktur att vara prioriterat. Utifrån riktlinjen och genomförd verksamhetsanalys ska förvaltningen göra en avvägning kring ett rimligt antal medarbetare per chef. Utgångspunkt tas i uppdragets komplexitet, verksamhetens geografiska spridning, medarbetarnas arbetsuppgifter och de administrativa stödfunktioner som omger

cheferna på olika nivåer. Detta i syfte att skapa goda förutsättningar för ett närvarande ledarskap och för en god kvalitet i verksamheten.

För att vara en attraktiv arbetsgivare behöver förvaltningen fortsatt arbeta med att skapa en långsiktig strategi för en hållbar kompetensförsörjning. Majoriteten av förvaltningens tillsvidareanställda medarbetare befinner sig i ålderskategorin 50-59, tätt följt av ålderskategorin 40-49. Liksom för resten av staden är medelåldern högre bland medarbetarna inom äldreomsorgen jämfört med exempelvis medarbetarna inom förvaltningens förskoleverksamhet. Under 2024 kommer cirka 17 procent av de tillsvidareanställda undersköterskorna på förvaltningen att vara över 60 år. Inga större pensionsavgångar väntas inom förvaltningens verksamheter under planperioden, däremot på längre sikt. Verksamheterna behöver arbeta aktivt med sina kompetensförsörjningsplaner och kontinuerligt vidta åtgärder utifrån de behov som uppstår. Att utveckla och behålla befintliga medarbetare kommer vara av stor vikt för att kunna möta både befintliga och framtida kompetensutmaningar. De interna karriärvägarna behöver därför ytterligare tydliggöras exempelvis genom implementering av kompetensstegar inom äldreomsorgen.

Kommunfullmäktige lyfter fram i budgeten att staden ska öka takten i att göra heltid till norm och att kommunstyrelsen har i uppdrag att strategiskt driva på för att minst 90 procent av de anställda ska ha en tillsvidareanställning på heltid. Ändringarna i lagen om anställningsskydd innebär fortsatt en utmaning för verksamheterna och arbetssätten behöver utvecklas för att ytterligare skapa förutsättningar för trygga anställningar, möjlighet till arbete på heltid och en minskning av andelen visstidsanställningar. Initiativen med att till exempel höja grundbemanningen och skapa resurs- och bemanningsteam fortsätter och ska utvecklas vidare.

En god fysisk, organisatorisk och social arbetsmiljö är en förutsättning för att medarbetare mår bra, presterar och utvecklas. Prioriterat under planperioden är därför att arbeta förebyggande och främjande med friskfaktorer, arbetsbelastning och rehabilitering för att sänka sjukfrånvaron. Systematiken och kvaliteten i det systematiska arbetsmiljöarbetet ska öka, där facklig samverkan och utbildningsinsatser för både chefer, skyddsombud och arbetsledare är centrala faktorer.

Inom socialtjänsten och äldreomsorgen fortsätter arbetet under planperioden med att förbättra socialekreterares och biståndshandläggares arbetssituation utifrån den reviderade planen. Vidare ska arbetet pågå inom förskolan med att skapa en god arbetsmiljö för medarbetarna utifrån HÖK-21 och handlingsplanen för förskollärare och barnskötare. I enlighet med stadens kvalitetsprogram strävar förvaltningen efter en öppen och tillåtande kultur där alla medarbetare tar ansvar för ett aktivt medarbetarskap.

Prioriteringar

För att nå upp till KF:s mål och bidra till målen i Agenda 2030 (mål 3, god hälsa och välbefinnande, mål 5, jämställdhet samt mål 8, anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt) prioriterar förvaltningen följande:

- Utveckla chefers förmåga att leda i förändring.
- En tydlig chefsstruktur med ett rimligt antal medarbetare per chef.
- Skapa en långsiktig strategi för en hållbar kompetensförsörjning.

- Fortsätta arbetet med fokus på trygga anställningar exempelvis genom att minska andelen deltider, timavlönade och visstidsanställningar.
- Arbeta förebyggande och främjande med friskfaktorer, arbetsbelastning och rehabilitering för att sänka sjukfrånvaron.

Klimat och miljö

Under planperioden riktas fokus mot en fortsatt minskning av energianvändningen inom nämndens verksamheter. Förvaltningen är beroende av fastighetsägarnas investeringar och åtgärder för energieffektiviseringar i lokalerna, och kan genom samverkan med fastighetsägarna bidra till att följa upp prestanda och funktionalitet. I de lokaler förvaltningen har rådighet över fortsätter arbetet med utbyte till energisnål belysning, smart digital styrning och energisnålare vitvaror, utifrån beviljade klimatinvesteringsmedel.

För att alla obligatoriska fraktioner ska kunna återvinnas behöver fastighetsägarna erbjuda proportionerligt utrymme i, eller i anslutning till, verksamhetslokalerna. I de lokaler där platsbrist råder, som hos vissa förskolor, ser förvaltningen att staden med fördel kan utreda alternativa flexibla återvinningslösningar.

Arbetet med klimatanpassning är komplext och involverar många parter. Förvaltningen vill lyfta att en ökad samverkan mellan stadsdelsförvaltningarna, och med fackförvaltningar och bolag, skulle kunna bidra i arbetet, liksom en tydligare ledning från staden centralt. Förvaltningen arbetar förebyggande med värmeböljor och skyfall genom att inventera lokaler, verksamheter och parker ur ett klimatanpassningsperspektiv i enlighet med stadens handlingsplan för klimatanpassning.

För att förvaltningens inköp ska bli ännu mer klimat-, miljö- och kemikaliesmarta behöver chefer och medarbetare som arbetar med inköp pedagogiska manualer och stöd, både från stadens och från förvaltningens sida. För transport av varor, större inköp samt distribution av matlådor kan el-moped och el-lådcyklar vara alternativ.

Förvaltningen önskar ett inkluderande och innovativt utvecklingsarbete under Agenda 2030-paraplyet tillsammans med resten av staden, där miljö- och klimatfrågorna integreras med stadens arbete för social hållbarhet, mänskliga rättigheter och en rättvis klimatomställning.

Prioriteringar

För att nå upp till KF:s mål och målen i Agenda 2030, som mål 3: god hälsa, mål 11: hållbara städer, mål 12: hållbar konsumtion, mål 13: bekämpa klimatförändringarna och mål 15: ekosystem och biologisk mångfald, kommer förvaltningen prioritera följande insatser:

- Ökad samverkan med fastighetsägarna för energieffektiviseringar, klimatanpassning och återvinning. Förvaltningen hoppas kunna teckna Gröna hyresavtal med fastighetskontoret.
- Ett fortsatt kommunikativt, innovativt och pedagogiskt arbete inom förvaltningen för att åstadkomma de beteendeförändringar som krävs för att uppnå målen.
- Fortsatt samverkan med andra stadsdelsförvaltningar för att utveckla klimat-, miljö- och hållbarhetsarbetet. Förvaltningens deltagande i det stadsövergripande EU-projektet Scale Stockholm, som ska pågå till 2026 tillsammans med fem andra stadsdelar och flera fackförvaltningar, kommer skapa ökade förutsättningar för

samverkan.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Nämndens nettobudget för driftverksamheten uppgår till 1 420,3 mnkr för 2024. Enligt kommunfullmäktiges budget för 2025 ökar budgeten till 1 446,0 mnkr. Plan för 2027 redovisas som för år 2026.

Driftbudget	2024	2025	2026	2027
Mnkr				
Kostnader	1 466,70	1 492,40	1 512,60	1 512,60
Intäkter	46,4	46,4	46,4	46,4
Summa driftbudget	1 420,30	1 446,00	1 466,20	1 466,20

Investeringsplan	2024	2025	2026	2027
Mnkr				
Stadsmiljö, investeringar i park och grönområden	13,7	14,7	6,2	6,2
Inventarier och maskiner	1,9	1,9	1,9	1,9
Summa investeringsplan	15,60	16,60	8,10	8,10

3.1 Drift

Förvaltningen har en ekonomisk bruttoomslutning på cirka 1,4 miljarder kronor. I förvaltningen arbetar cirka 1300 tillsvidareanställda medarbetare och personalkostnaderna utgör cirka 41 procent av nämndens bruttokostnader. Kostnaderna för köp av verksamhet utgör cirka 38 procent och lokalkostnaderna utgör cirka 10 procent. Resterande 11 procent avser främst bidrag, livsmedel, förbrukningsmaterial och kostnader för IT.

Rådande omvärldsfaktorer med en hög inflation och ökade hyres- och energikostnader ger ett osäkert ekonomiskt läge under planperioden. Förändringar i chefsstrukturen och kravet på heltidstjänster förväntas ge ökade personalkostnader. Det kommer att krävas ytterligare kostnadseffektiviseringar, inte minst vad gäller lokalkostnaderna för att klara att hantera dessa kostnadsökningar inom givna budgetramar.

Trycket på stadens parkmiljöer har ökat de senaste åren i takt med förtätningen i innerstadsområdet. Antalet förskolor och skolor som saknar, eller har begränsad tillgång till, egna gårdar ökar vilket leder till ökat slitage i kringliggande parker. Den ökande mängden upplåtelse och evenemang bidrar också till att ytorna slits hårt och behovet av underhåll och reinvesteringar är numera så stort att befintliga budgetramar inte räcker.

Inom socialtjänstens verksamhetsområde ställer den nya socialtjänstlagen krav på förändringar av verksamhetens uppdrag och organisation vilket, särskilt under omställningsfasen, kommer att vara kostnadsdrivande. Även det rådande ekonomiska läget

med ökande levnadskostnader och risk för stigande arbetslöshet kan innebära att fler hushåll kan komma i behov av ekonomiskt bistånd.

Den största utmaningen för Kungsholmens stadsdelsnämnd kommande år är att möta behoven av äldreomsorg då andelen äldre över 85 år ökar avsevärt under planperioden. Även med utökade förebyggande insatser kommer behovet av platser på vård- och omsorgsboende att öka. Då både lokal- och personalkostnaderna förväntas öka under planperioden är detta en kostnadsdrivande utveckling att hantera.

Stadsmiljöverksamhet

Fördelningsnyckeln

Förvaltningen vill lyfta att det gällande fördelningssystemet för drift och investering inte ger det nödvändiga tillskott av medel som behövs för att kunna sköta nya parkmiljöer och reinvestera i de befintliga. Fördelningssystemet tar inte hänsyn till det stora antalet besökare i innerstadens parker, som inte bor eller arbetar inom stadsdelsområdet, eller de stadigt ökande drift- och underhållskostnaderna. Det tar heller inte hänsyn till ökade kostnader i nyligen exploaterade områden. I fördelningsnyckeln finns endast parkmark som fördelningsbegrepp. Detta begrepp tar inte hänsyn till vilka anläggningar som finns på ytan. Andelen dyra skötsel- och anläggningar som lekplatser eller perennrabatter, i jämförelse med billigare element, spelar stor roll för driftkostnaden för parkmarken. I samband med ny exploatering är ofta ambitionsnivån hög, vilket ger en större andel parkyta som är dyr att förvalta. Då stadsdelsförvaltningarna inte har full rådighet över utformningen av dessa anläggningar har de inte heller möjlighet att styra kostnadsutvecklingen. Det finns därför behov av en översyn av fördelningsnyckeln för drift och investering av parker och grönområden inom stadsdelsförvaltningarnas ansvarsområde.

Evenemang och upplåtelser

Förvaltningen efterfrågar ett övergripande arbete om mängden upplåtelser och evenemang som ska tillåtas i parker, kravställningar och hur stadens inkomster från nyttjande av allmän mark ska fördelas. I dagsläget kommer inga inkomster från upplåtelser av parkmark stadsdelsförvaltningarna till del, trots ett ökat behov av både parkunderhåll och administration.

Oförutsedda kostnader

Det finns ett behov av att kunna få ersättning för oväntade kostnader, till exempel vid upptäckt av miljögifter som kräver marksanering eller instabilitet i slänter och stränder som kräver geotekniska utredningar.

Dagvatten- och skyfallshantering

Investeringar i skyfalls- och dagvattenhantering är strategiskt viktiga för staden som helhet där parkerna är en viktig resurs för omhändertagande av vattnet. Dock medför det en ekonomisk belastning för de enskilda stadsdelsförvaltningarna som anlägger dem, då det kommande underhållet ska rymmas inom befintlig driftsbudget. För att staden inte ska riskera att stadsdelsförvaltningarna prioriterar bort dessa investeringar vill förvaltningen lyfta att en budget för framtida drift och underhåll bör medfölja varje beslutad investering.

Sortering och återvinning av skräp

Från den 1 januari 2026 införs en ny lag som innebär att kommunerna ska samla in vanligt förpackningsavfall separat på torg eller i parker som är över 2 000 kvadratmeter och där det förekommer betydande mängder förpackningsavfall. Förberedelsearbetet i staden samordnas av trafikkontoret och det är viktigt att stadsdelsförvaltningen deltar i planeringen och i god tid innan lagen införs förser aktuella parker med erforderlig utrustning. Införandet av den nya lagen väntas innebära utökade kostnader för stadsdelsförvaltningen.

3.2 Investeringar

Stadsmiljöinvesteringar

Reinvesteringar

Genom den stadsgemensamma satsningen på reinvesteringar förlängs parkanläggningarnas livslängd. Satsningen tar dock slut 2025, vilket innebär en halvering av investeringsmedlen. I budget för 2024 anges fortsatta reinvesteringar för 2025 och 2026, stadsdelsförvaltningen vill trycka på vikten av att medlen fortsätter även efter detta.

Klimatanpassning

Utmaningar kopplat till klimatförändringar kommer på sikt innebära ökade kostnader. Planering och åtgärder för att kunna möta både långa torrperioder och skyfall är kostnadsdrivande. Investeringar i stadens gröna infrastruktur finansieras på olika sätt i form av fasta anslag och medel som är möjligt att söka. Att söka och följa upp dessa olika medel kräver mycket administration och försvårar arbetet med att driva projekt. Förvaltningarna önskar därför att möjligheten att öka de fasta anslagen ses över. Det finns också ett behov av medel för klimatkonsekvenser, inte endast medel för anpassning

Lekmiljöer

Det finns fortsatt ett stort behov av reinvesteringar på stadsdelsområdets lekplatser och förvaltningen ser att nuvarande investeringsmedel inte täcker de behov som finns. De medel som finns att söka i olika satsningar innefattar i dagsläget inte lekmiljöer.

Det finns även behov av en strategi kring hur staden gemensamt ska kunna finansiera upprustning av parker/lekplatser som påverkats och slitits hårt av förskolor/skolor som inte har egen gård. Idag finns betydande svårigheter att kunna rusta dessa parker inom ramen för ordinarie parkinvesteringsmedel.

Karlbergskanalen

Arbetet med att utreda hur strandpromenaden längs Karlbergskanalen kan stärkas med hänsyn till den gröna miljön, ökad tillgänglighet för gående och framkomlighet för driftfordon, pågår.

Förvaltningen ser allvarligt på de stabilitetsproblem som föreligger längs delar av strandpromenaden och det finns fortsatt osäkerhet kring den långsiktiga finansieringen. De medel som anslagits 2024 är ettåriga och projektet behöver en finansieringslösning som sträcker sig fram till 2027-2028. De stora kostnaderna för att åtgärda stabilitetsproblemen längs kanalen väntas under 2026-2027. En kalkyl baserad på förslag till programhandling (jan 2024) och på fördjupad geoteknisk utredning (dec 2023) är framtagen. Programkalkylen visar att genomförandekostnaderna är beräknade till 29-36 miljoner. Kalkylen är uppdelad i etapper

där de olika delarna har olika grad av osäkerheter. Förvaltningen ser att störst osäkerhet avseende genomförandetid, tillstånd och kostnader finns i den östra delen, vid Västermalms båtklubb.

Risk och kostnadsdrivande delar

- Flera stora ledningsägare berörs av de stabilitetshöjande åtgärder som måste vidtas, vilket komplicerar och fördyrar projektet.
- Vid Västermalms båtklubb har behovet av marksanering av de föroreningar som finns inom båtklubbens område aktualiserats då stabilitetshöjande åtgärder behöver genomföras delvis inne på båtuppställningsplatsen. Även detta är en komplicerad och dyr process där ansvaret för historiska markföroreningar ännu inte är klarlagt inom staden. I Karlbergssjön finns också föroreningar i bottensedimenten, vilket kan komma att kräva särskilda åtgärder vid ett genomförande.
- För att kunna genomföra delar av de åtgärder som presenteras i den fördjupade stabilitetsutredningen kommer det troligen bli nödvändigt med anmälan eller ansökan om vattenverksamhet och åtgärderna kommer helt eller delvis att behöva utföras från pråm eller likvärdigt.

Sammantaget innefattar projektet flera delar som kan påverka såväl tidplan som kostnader och som är svåra att i alla delar förutsäga.

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Sammanfattning

Lokalförsörjningsplanen är ett styrdokument för det korta och långsiktiga arbetet med lokalplanering där förvaltningens totala behov av lokaler och planerade förändringar sammanställs. Lokalförsörjningsplanen aggregeras till stadens övergripande lokalresursplan som årligen föreläggs kommunstyrelsen. Lokalförsörjningsplanen hanterar inte bostäder utan endast lokaler.

Förvaltningen arbetar strukturerat med att säkerställa att verksamheterna kan bedrivas enligt plan med tillräcklig mängd lokaler både på kort och på lång sikt. En översyn av förvaltningens lokalbestånd med hänsyn till verksamheternas behov samt för ökad lokalsamordning sker kontinuerligt. En viktig fråga för förvaltningen är att hantera den minskade befolkningen inom olika åldersgrupper samt befolkningsökningen i de äldre åldersgrupperna.

Förvaltningens inhyrning av lokaler och bostäder inom stadsdelsnämndområdet utgörs till största del av hyresavtal med privata aktörer, exempelvis bostadsrättsföreningar. Det som främst kan komma att påverka lokalkostnaderna under planperioden är ökad inflation och höjda elkostnader. Bortsett från dessa förutsättningar bedömer förvaltningen att hyreskostnaderna för inhyrda lokaler är relativt stabila från år 2026, i samband med att en förskola i Stadshagen öppnat.

På Kungsholmen planeras det för nya bostäder i Stadshagen, Kristineberg, på Lilla Essingen och i området vid f.d. Sankt Eriks ögonsjukhus, kvarteret Tegelbruket 4. För att säkra tillgången och möta behoven av nya förskolor samarbetar förvaltningen med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret redan när markanvisning sker och när exploateringsavtal skrivs med olika byggföretag. Utvecklingen i dessa områden följs noggrant och i nära samarbete med andra förvaltningar. Samtidigt behöver förskolelokaler avvecklas inom vissa delar av stadsdelen på grund av minskat barnantal.

Under kvartal fyra år 2023 flyttade myndighetsutövningen samt nämnd- och förvaltningsadministrationen till lokaler i Tekniska nämndhuset. Förvaltningen bedömer att detta kommer att innebära bättre interna och externa samverkansmöjligheter och ökad flexibilitet för verksamheterna.

4.2 Planeringsförutsättningar

Nämndens samtliga verksamheter arbetar aktivt för en effektiv samordning av lokaler och resursanvändning. För att uppnå ett effektivt utnyttjande av lokalresurserna samverkar alla verksamheter kontinuerligt både mellan avdelningar och inom respektive avdelning.

Nyckeltal för pedagogisk verksamhet

- Inskrivningsgraden är 95 procent för förskolans verksamhet.
- Nämnden hyr totalt in 20 156 kvadratmeter lokalarea för pedagogisk verksamhet vilket ger en yta på ca 12 kvadratmeter per barn
- Cirka 50 procent av dessa kvadratmeter hyrs in från hyresvärdar utanför kommunens bolag.
- Andel förskolebarn i kommunal regi är 52 procent (exklusive kommunövergripande förskoleverksamhet)
- Säsongsvariationen uppgår för närvarande till cirka 76 platser.

Nyckeltal för övriga verksamheter

- Total införhyrning för övrig verksamhet som ingår i lokalförsörjningsplanen är 4 180 kvadratmeter.
- Förvaltningskontoret har en totalt införhyrning om 2 068 kvadratmeter (inklusive förråd och arkiv)
- Antal anställda på förvaltningskontoret är 170 personer
- Lokalytan är ca 12 kvadratmeter per anställd för förvaltningskontoret (inklusive förråd och arkiv).

4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Förvaltningen bedömer att hyreskostnaderna för inhyrda lokaler är relativt stabila från år 2026 (exklusive inflation). Mellan år 2025 och år 2026 ökar lokalkostnaderna inom förskoleverksamheten med 16 mnkr då en nybyggd förskola med fyra avdelningar öppnar i Stadshagen. Förvaltningens bedömning av hyreskostnadsutvecklingen redovisas i tabellen nedan. Bedömningen är en sammanvägning mellan befintliga hyreskostnader (2024) och

planerad kommande utökad införhyrning samt till delvis planerade avvecklingar. Den strategiska lokalplaneringen ses löpande över under året och är en prioriterad fråga för förvaltningen, detta för att säkerställa en effektiv lokalanvändning och därmed hålla nere kostnaderna.

En utmaning inom stadsdelsområdet är lokalernas hyreskostnader som ligger över stadens rekommenderade högsta hyresnivåer. Hyresnivån i innerstaden är generellt högre än i andra delar av staden. Förväntade ökade kostnader för nybyggnation av förskolor leder i förlängningen till högre hyror för framtida förskolelokaler, men också att stadens riktlinjer för maximal kostnad per barn och år kommer att överskridas under planeringsperioden.

Tabell över bedömd hyresutveckling fram till 2034 (exklusive inflation)

Benämning, mnkr	år 2024	år 2025	år 2026	år 2027	år 2028	år 2029	år 2030	år 2031	år 2032	år 2033	år 2034
Total årshyra, lokaler	76,2	77,6	92,6	92,6	92,6	92,6	94,4	94,4	94,4	94,4	94,4
varav pedagogiska lokaler	54,4	55,8	70,8	70,8	70,8	70,8	72,6	72,6	72,6	72,6	72,6

4.4 Samverkan

Förvaltningens flytt av myndighetsutövning samt nämnd- och förvaltningsadministration till gemensamma lokaler i Tekniska nämndhuset innebär större samverkansmöjligheter och en ökad flexibilitet.

För att uppnå ett effektivt lokalutnyttjande bedriver förvaltningarna i innerstaden (Kungsholmen, Norra innerstaden, Södermalm) idag flera verksamheter i samverkan.

Förvaltningen samverkar inom lokalförsörjning i staden med:

- Norra innerstadens och Södermalms stadsdelsförvaltningar i samverkan med försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder, budget- och skuldrådgivning, konsumentvägledning, ungdomsmottagning, personligt ombud och relationsvårdscenter.

Inom förvaltningen samverkar olika verksamheter över avdelningsgränserna, exempelvis tillagar Fridas restaurang måltider till daglig verksamhet.

4.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet

4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

Lokalförsörjningen är i huvudsak tillfredsställande inom de flesta verksamheterna under kommande period utom för fritidsverksamheten. Förvaltningen bedömer att verksamhetslokalerna överlag är ändamålsenliga och funktionella. Förvaltningen ser en ökande befolkningsutveckling inom de äldre åldersgrupperna vilket medför ett förändrat

lokalbehov för åldersgruppen, inte minst vad gäller vård- och omsorgsboende men även dagverksamheter. Det finns redan i dagsläget ett behov av att utöka nämndens lokalresurser för äldreomsorgens hemtjänst.

4.5.2 Nuläge 31 januari 2024

Nämndens hyreskostnader för övriga verksamheter omfattar 20,6 mnkr per år. Genomsnittlig hyresnivå ligger på 3500 kr per kvadratmeter och år.

Nämndens lokalbestånd för övriga verksamheter består av:

- Ett förvaltningskontor där myndighetsutövningen, förvaltningsadministration, familjerådgivning och preventionsverksamheten samt tryggt mottagande inom äldreomsorgen har sin arbetsplats
- Två lokaler för hemtjänst i egen regi
- En personallokal för LSS utförarverksamhet
- Två lokaler för daglig verksamhet inom LSS verksamheten inom egen regi
- Två lokaler för parkleksverksamhet inom egen regi
- En lokal för dagverksamhet inom äldreomsorgen inom egen regi
- En fritidsgård

4.5.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)

Arbetet fortgår med att söka efter lokaler som är lämpliga för förvaltningens öppna verksamheter, främst fritidsgårdsverksamhet, och som eventuellt även kan nyttjas som samlingslokal för föreningsverksamheter. Därutöver är hemtjänstens verksamhet i behov av större lokaler. Planering pågår även för att ersätta den nedbrunna parkleksbyggnaden i Kronobergsparken med en ny permanent byggnad. Under tiden ersätts byggnaden med en tillfällig paviljong.

4.5.4 Planering för lokaler år 2033-2045 (andra planeringsperioden)

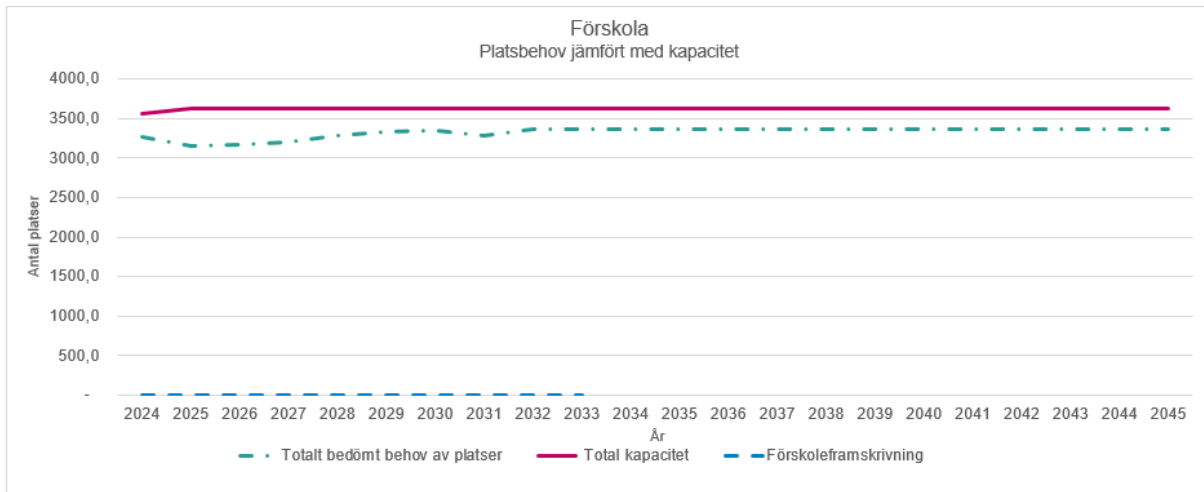
Förvaltningen har inga planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden.

4.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet

4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

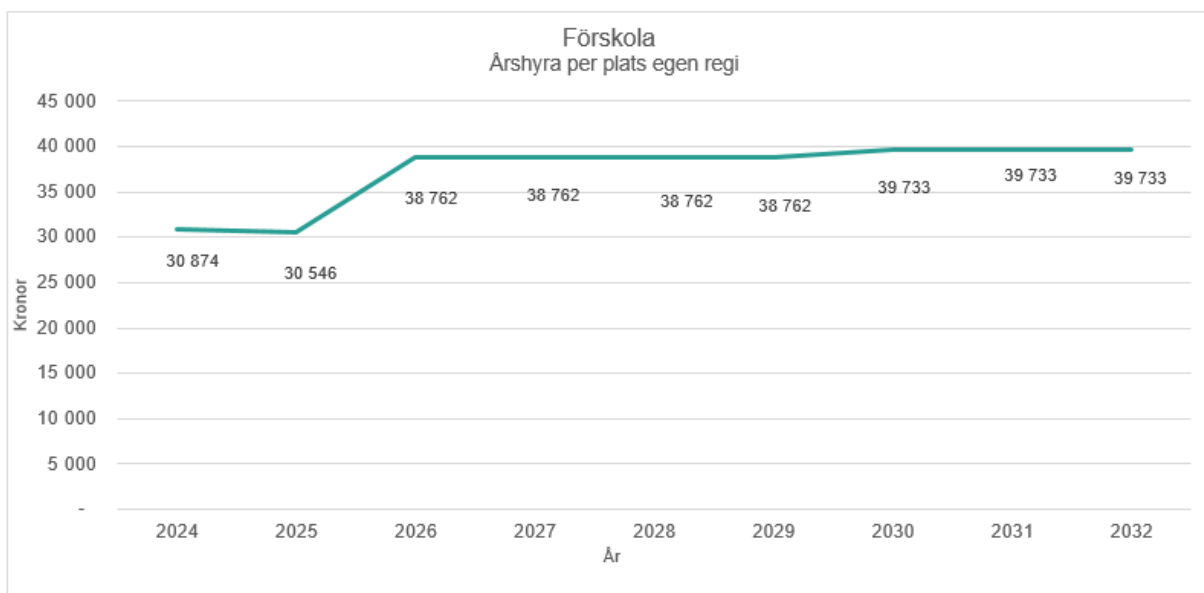
På Kungsholmen finns idag 25 kommunala förskolor. Under de senaste fyra åren har sju förskolor avvecklats på grund av kraftigt minskat barnantal. Minskningen av antalet förskolebarn har nu klingat av och stadens befolkningsprognos och förskoleframskrivningen visar att barnantalet kommer vara relativt konstant.

Diagram: Platsbehov inom förskola jämfört med kapacitet år 2024-2045:

Förvaltningens hyreskostnadsprognos pekar på ökade hyreskostnader på grund av nybyggnationer av förskolor, bland annat öppnar en förskola med fyra avdelningar i kvarteret Stugan i korsningen S:t Göransgatan/Mariedalsgatan år 2025. Därutöver planerar förvaltningen för nya förskolor i de stadsutvecklingsområden på Kungsholmen som planeras att bebyggas de kommande tio åren, samtidigt som förskolor i andra områden kan komma att avvecklas på grund av ett minskat barnantal.

Diagram: Beräknad årshyra per förskoleplats i egen regi år 2024-2032:

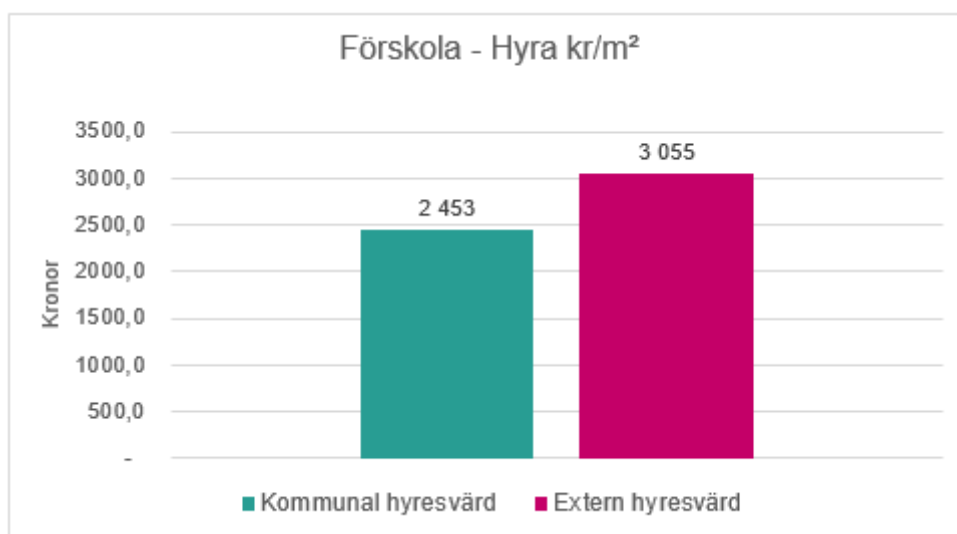
4.6.2 Nuläge 31 januari 2024

31 januari 2024 fanns 1762 platser på Kungsholmens kommunala förskolor. Vid samma

tidpunkt var 1665 barn inskrivna, vilket innebär att det fanns cirka 90 lediga platser i den kommunala förskoleverksamheten. En vattenskada på en av förskolorna har dock minskat den lediga kapaciteten med 70 platser under våren 2024. 52 procent av de inskrivna barnen är inskrivna i kommunal förskola.

De fristående förskolorna på Kungsholmen har en kapacitet för 1805 barn. 31 januari 2024 var 1607 barn inskrivna och cirka 200 platser lediga. 48 procent av barnen är inskrivna i fristående förskolor.

För de kommunala förskolorna är årshyran per kvadratmeter 2 453 kronor vid införhyrning från kommungemensamma bolag och 3 055 kronor per kvadratmeter vid införhyrning från externa hyresvärdar, se tabell nedan:

Förvaltningen arbetar aktivt med hyresförhandlingar för att hålla nere hyreshöjningar. I förskoleverksamheternas lokaler är hyreskostnaderna förhållandevis höga, en bidragande orsak är den höga inflationen. Det finns dock stora variationer i hyreskostnaderna. Den lägsta hyreskostnaden per kvadratmeter är för närvarande 1 112 kr/år medan den högsta uppgår till 3 983 kr/år. När det gäller årskostnaden per barn ligger ca 50 % av förskolorna över riktmärket 30 000 kr/år, 27 % ligger över 40 000 kr/år.

4.6.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)

Förvaltningen planerar för nya förskolor i stadsutvecklingsområdena på Kungsholmen.

Vid Stadshagen i kvarteret Stugan vid Mariedalsgatan/S:t Göransgatan bygger Primula Byggnads AB ett nytt kvarter med cirka 160 lägenheter och en ny kommunal förskola med fyra avdelningar. Den nya förskolan planeras att öppna under januari 2025.

En ny förskola planeras vid utvecklingen av nya bostadskvarter i området kring S:t Eriks ögonsjukhus. I området planeras för 325 bostäder och en förskola med fyra avdelningar. Preliminär start för förskolan är år 2027.

I Primusområdet på Lilla Essingen planeras för cirka 600 nya bostäder och en förskola med åtta avdelningar. Förskolan beräknas tidigast vara färdig för inflyttning om 4-5 år.

Ungefär 890 bostäder planeras att byggas vid hornsbergskvarteren, där det gamla SL-garaget låg, samt två nya förskolor. En förskola med fyra avdelningar och en med sex avdelningar.

4.6.4 Planering av lokaler för år 2033-2045 (andra planeringsperioden)

Det är svårt att överblicka förskoleplaneringen för denna period och hur planeringen av stadsutvecklingsområden fortskrider, samt om befolkningsprognosen ligger kvar.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2024-04-05